Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Miasta Oświęcim na lata 2027-2028

opracowany w projekcie „Małopolskie centra usług społecznych” realizowanego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, Priorytet 6 Fundusze Europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działanie 6.23 Włączenie społeczne – projekty Województwa Małopolskiego, Typ projektu A: Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych

Spis treści

Wstęp 3

I. Główne dokumenty strategiczne i programowe w obszarze usług społecznych 8

II. Diagnoza obszaru rozwoju usług społecznych w świetle przeprowadzonych badań. 10

2.1 Ogólna sytuacja społeczna miasta Oświęcim. 11

2.2 Rodzina, dzieci i młodzież. 18

2.3 Osoby starsze 24

2.4 Osoby z niepełnosprawnościami 30

2.5 Osoby w kryzysie psychicznym 33

2.6 Osoby bezdomne 36

2.7 Rekomendacje 40

III. Część wdrożeniowa Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Miasta Oświęcim na lata 2027-2028 46

3.1 Cele, działania i okres realizacji. 46

3.2 Opis systemu monitorowania realizacji planu i osiągnięcia wskaźników oraz oceny jego skuteczności i efektywności. 52

IV. Zakończenie 55

V. Spis wykresów 57

Wstęp

Usługi społeczne odgrywają kluczową rolę w solidarnym społeczeństwie. Nie można przecenić ich roli w budowaniu i uzupełnianiu oferty oparcia społecznego, mającego na celu wzmocnienie potencjału społeczności, z którego korzystają jej uczestnicy. To najczęściej niewidoczne bohaterki dnia codziennego zmieniające rzeczywistość i funkcjonowanie osób w środowisku. Ich rozwój gwarantuje kompleksowość systemu wsparcia, ukierunkowanego na poprawę jakości naszego życia. Ich ważność w codzienności wynika z indywidualnego podejścia do zdiagnozowanych potrzeb mieszkańców i przygotowania wsparcia adekwatnego do tych potrzeb. Dzięki nim proponowane wsparcie realnie rozwiązuje problemy, z jakimi borykają się mieszkańcy. Usługi społeczne zwiększają zdolność mieszkańca do uczestnictwa w życiu społecznym, ułatwiając zaspokajanie jego potrzeb, przez co wzmacniana jest jego samodzielność, gwarantują także wzmocnienie poczucia jego bezpieczeństwa i samostanowienia o sobie.

Należy dostrzec, że usługi te to nie tylko indywidualny wymiar mieszkańca, ale również grup społecznych i całych społeczności. Rozwój usług społecznych aktywizuje społeczności lokalne, zwiększając ich zaangażowanie, budując ich siłę i zdolność do przeciwdziałania występującym nierównościom, wzmacniania solidarności, integracji i odpowiedzialności społecznej.

Wreszcie usługi społeczne mają realny wymiar ekonomiczny, tworzą miejsca pracy, wpływają na rozwój sektora społecznego, wymagają współpracy międzysektorowej, stają się niezbędną inwestycją, gwarantującą uniwersalny dobrobyt.

Istotną zmianą, jaką wywołuje rozwój usług społecznych, jest odwrócenie perspektywy. Dotychczas punktem wyjścia była instytucja, zakres jej zadań i oferowanego wsparcia. Dziś punktem wyjścia staje się mieszkaniec i jego indywidualna sytuacja życiowa. Mieszkaniec, który aktywnie uczestniczy w tworzeniu usług społecznych, z których będzie przyszłościowo korzystał. Staje się on ekspertem, źródłem wiedzy o lokalnych potrzebach i współtwórcą konkretnych rozwiązań, jest zatem aktywnym uczestnikiem zmian, które go dotykają i co istotne ma na nie realny wpływ.

Włączanie w procesy decyzyjne i projektowe mieszkańców odgrywa istotną rolę w budowaniu podmiotowości i poczucia sprawczości. Powyższe ma szczególne znaczenie w perspektywie młodego pokolenia, które poprzez partycypację społeczną

asymiluje odpowiedzialność za wspólne dobro, rozwija empatię i kapitał społeczny, przyjmuje postawę proaktywną.

Usługi społeczne są generalnie dedykowane wszystkim, ale w sposób szczególny tym osobom, które z racji swoich indywidualnych cech i szeroko rozumianych uwarunkowań mogą podlegać ekskluzji społecznej.

Do grup szczególnie narażonych na to zjawisko należą:

Dzieci i młodzież – wykluczenie społeczne wynika z sytuacji, w której nie mają takiego samego dostępu do edukacji, kultury, ochrony zdrowia oraz życia rówieśniczego. Ograniczenia te wynikają z czynników zewnętrznych, na które dziecko nie ma wpływu, częstokroć wynikających z międzypokoleniowego przekazywania warunków wykluczających osoby i całe rodziny z różnych form uczestnictwa w życiu zbiorowym.

Osoby starsze - zgodnie z przepisami prawa to osoby, które ukończyły 60 rok życia. Warto podkreślić, że nie jest to jednak grupa jednorodna. Zróżnicowaniu niewątpliwie podlega stan zdrowia i stopień samodzielność. W tej grupie są osoby starsze zdrowe i samodzielne, które nie odczuwają trudności w funkcjonowaniu społecznym, osoby starsze samodzielne lub częściowo samodzielne z trudnościami w funkcjonowaniu oraz osoby starsze częściowo samodzielne lub częściowo zależne i osoby starsze całkowicie niesamodzielne.

Osoby z niepełnosprawnościami – grupa ta obejmuje osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami.

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego - osoby, które doświadczają nagłego lub przewlekłego załamania równowagi psychicznej, utrudniającego lub uniemożliwiającego im codzienne funkcjonowanie przy użyciu dotychczasowych strategii radzenia sobie ze stresem.

Osoby w kryzysie bezdomności – osoby, które znajdują się w sytuacji braku dostępu do stałego, bezpiecznego, odpowiedniego i godnego miejsca zamieszkania, co zagraża ich zdrowiu, bezpieczeństwu oraz możliwości funkcjonowania społecznego.

Warto podkreślić, że wymienione grupy i charakterystyczne dla nich problemy mogą się wzajemnie przenikać. W grupie dzieci są osoby z orzeczoną niepełnosprawnością, a także zmagające się z kryzysem psychicznym, stresem i trudnościami społecznymi.

Niepełnosprawność dotyka także osoby starsze, osoby w kryzysie bezdomności, czy osoby w kryzysie psychicznym. Osoby w kryzysie bezdomności częstokroć zmagają się z kryzysem zdrowia psychicznego, w ich gronie szczególną grupę stanowią osoby starsze, wymagające usług społecznych, których nie są w stanie zabezpieczać dedykowane im placówki wsparcia. Zacieranie się granic pomiędzy wyżej wymienionymi grupami, powinno być uwzględnione przy planowaniu usług społecznych.

Ważnym elementem systemu wsparcia dla powyższych grup jest otoczenie, rozumiane jako rodzina, opiekunowie w tym nieformalni, sąsiedzi i inne osoby ze środowiska lokalnego. **Otoczenie osób zależnych** (chorych, starszych, z niepełnosprawnościami czy dzieci) pełni fundamentalną rolę w ich codziennym funkcjonowaniu, zdrowiu i rehabilitacji oraz komforcie psychicznym. W związku z powyższym również powinno być odbiorcą usług społecznych w celu zwiększenia jego potencjału, gdyż stanowi ono ważny element systemu wsparcia pozainstytucjonalnego.

Z rozwojem usług społecznych nierozerwalnie i bezpośrednio związana jest ich deinstytucjonalizacja, stanowiąca ważny kierunek rozwoju i zmian polityki społecznej państwa, szczególnie w kontekście aktualnych wyzwań i potrzeb społecznych, ujawniających się na szczeblach lokalnych. Wśród nich znajdują się zmiany w strukturze społecznej, starzejąca się populacja, przeobrażenia rynku pracy i integracja zawodowa, wyzwania pieczy zastępczej, nowe wyzwania zdrowotne, obejmujące szczególnie zdrowie psychiczne, bezdomność i wykluczenie mieszkaniowe.

Strategia Rozwoju Usług Społecznych – polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) przyjęta uchwałą Rady Ministrów z dnia 7 czerwca 2022 roku określa deinstytucjonalizację jako proces polegający na rozwoju usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej oraz na wypracowaniu i wdrożeniu rozwiązań, które umożliwią niezależne życie osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami, osobom w kryzysie psychicznym i innym osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, także rodzinom i dzieciom.

Z powyższym dokumentem silnie koreluje rządowy dokument „Zdrowa Przyszłość". Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021–2027, z perspektywą do 2030. Dokument przyjęty został uchwałą Rady Ministrów 27 grudnia 2021 r. i wyznacza główne wyzwania dla systemu ochrony zdrowia. Obie strategie stanowią komplementarne filary polskiej polityki społeczno-zdrowotnej do 2030 roku, a

ich najsilniejszym punktem wspólnym jest proces deinstytucjonalizacji, oznaczającej odchodzenie od opieki stacjonarnej w dużych placówkach (instytucjach) na rzecz wsparcia w środowisku lokalnym i miejscu zamieszkania.
Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2026 – 2028 z perspektywą do roku 2030 jest dokumentem wdrożeniowym wobec Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030". Zgodnie z Planem Zarządzania Strategią „Małopolska 2030" przyjętym przez Zarząd Województwa Małopolskiego uchwałą 1423/21 z dnia 7 października 2021 r. Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji wyznacza kierunki przekształcania systemu pomocy w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, osób niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych oraz osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, z problemami zdrowia psychicznego, w kryzysie bezdomności.
Celem Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji jest wyznaczenie kierunków rozwoju lokalnych usług społecznych, kierowanych do osób szczególnie zagrożonych ekskluzją społeczną, zarówno w zakresie koniecznych interwencji, jak i planowania działań o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym. Wszystkie przytoczone powyżej dokumenty, bez względu na szczebel ich wdrażania, koncentrują uwagę na głównym celu, jakim jest poprawa jakości życia.
By wyznaczyć kierunki rozwojowe w dłuższej perspektywie czasu w zakresie poszczególnych usług społecznych dla zidentyfikowanych powyżej grup odbiorców niezbędne jest prowadzenie działań diagnostycznych i analitycznych, pozwalających na określenie stanu faktycznego, jak i wyzwań na przyszłość, stojących przed samorządem, co do zakresu i form niezbędnych usług społecznych, jak również kierunków ich rozwoju.
Miasto Oświęcim, dostrzegając potrzebę wprowadzenia zmian w zakresie polityki społecznej, przystąpiło do realizacji projektu partnerskiego „Małopolskie centra usług społecznych". Celem projektu było przekształcenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oświęcimiu w Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu i rozwój usług społecznych w mieście. W ramach przekształcenia na terenie miasta Oświęcim przeprowadzono diagnozę potencjału i potrzeb społeczności, a wyniki badań przedstawiono w Raporcie pn. „Diagnoza potencjału i potrzeb społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych w mieście Oświęcim na lata 2025-2027". W oparciu o

przeprowadzoną diagnozę został opracowany Program Usług Społecznych Miasta Oświęcim na lata 2025-2026, podjęty Uchwałą nr XVIII/264/25 Rady Miasta Oświęcim z dnia 24 września 2025 r. (Dz. Woj. Małopolskiego z 2025 r. poz. 5524).
Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Miasta Oświęcim został opracowany na lata 2027-2028. To pierwszy taki dokument w zakresie rozwoju usług społecznych, wynikający także z wymogów realizacji projektu ,,Małopolskie centra usług społecznych". Termin zakończenia obowiązywania lokalnego planu będzie zbieżny z terminem zakończenia realizacji projektu, co pozwoli na analizę efektów wdrażanych w ramach projektu usług społecznych. Okres ten jest niezbędny nie tylko w celu wygenerowania działań zmierzających do aktywnego włączenia parterów lokalnych w opracowywanie kolejnego dokumentu, ale również do kontynuowania pogłębionej diagnozy poszczególnych grup odbiorców usług, by stali się aktywnymi uczestnikami planowanych zmian. Powyższe jest spójne z założeniami realizowanego projektu, którego istotnym elementem jest aktywizowanie społeczności lokalnej poprzez jej organizowanie i tworzenie partnerstw lokalnych, w celu budowania potencjału społecznego, mającego realny wpływ na rozwój usług społecznych w mieście.
Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Miasta Oświęcim na lata 2027-2028 składa się z trzech części: ogólnej, diagnostycznej i wdrożeniowej. Pierwsza zawiera główne dokumenty strategiczne i programowe, mające wpływ na opracowanie Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Miasta Oświęcim na lata 2027-2028.
Druga obejmuje dane, informacje i wyzwania dotyczące polityki społecznej w mieście oraz badania społeczne wraz z rekomendacjami dotyczącymi ich wdrażania w przyszłości. Jej opracowanie opierało się na analizie danych pochodzących ze sprawozdań i ogólnodostępnych baz, danych statystycznych oraz na wynikach badań przeprowadzonych wśród mieszkańców miasta Oświęcim, zawartych w raporcie pn. „Diagnoza potencjału i potrzeb społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych w mieście Oświęcim na lata 2025-2027".
Część trzecia dokumentu prezentuje obszary interwencji oraz przypisane im cele i kluczowe obszary działania, a także źródła finansowania oraz założenia wdrożeniowe opracowanego Planu.
Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Miasta Oświęcim na lata 2027-2028 odnosi się do pięciu obszarów:

I. Rodziny, dzieci i młodzież.
II. Osoby starsze.
III. Osoby z niepełnosprawnościami.
IV. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego.
V. Osoby bezdomne.
Plan uwzględnia także szczególną grupę - otoczenie tych osób, stanowiące ważny element systemu wsparcia pozainstytucjonalnego.
Dokument ten został opracowany zgodnie z *Ogólnopolskimi wytycznymi tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych*, jak również założeniami projektu „Małopolskie centra usług społecznych", realizowanego przez Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu.

I. Główne dokumenty strategiczne i programowe w obszarze usług społecznych

Obszar usług społecznych i deinstytucjonalizacji stanowi zasadnicze zagadnienie Strategii Rozwoju Usług Społecznych, polityki publicznej do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.). Z jej perspektywy usługi społeczne są dedykowane wszystkim, jednak powinny być kierowane przede wszystkim do osób, które szczególnie zagrożone są wykluczeniem społecznym czy dyskryminacją.
Dotyczy to przede wszystkim:
a) dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami,
b) osób z niepełnosprawnościami i osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
c) osób w kryzysie psychicznym,
d) osób starszych,
e) osób w kryzysie bezdomności,
f) wszystkich innych grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
Wśród najważniejszych założeń Strategii Rozwoju Usług Społecznych można wskazać: zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci, zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczenia usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami, dające możliwość życia w społeczności lokalnej, niezależnie od stopnia niepełnosprawności, stworzenie

skutecznego systemu usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych bezdomnością.

Zaplanowaniu, w sposób uporządkowany, ustrukturyzowany, procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych na poziomie województwa małopolskiego, służy Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2026 -2028 z perspektywą do 2030 r.
Zakres przedmiotowy niniejszego dokumentu obejmuje:
OBSZAR INTERWENCJI A - usługi w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej realizowane na rzecz dzieci i rodzin.
OBSZAR INTERWENCJI B - usługi wsparcia na rzecz osób niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych oraz osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób z problemami zdrowia psychicznego, osób w kryzysie bezdomności.

Założenia krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych zostały uwzględnione przy opracowywaniu Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Miasta Oświęcim na lata 2027-2028.

Jest on również zgodny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Oświęcim na lata 2021-2026 i ustalonymi celami strategicznymi:
1. Poprawa jakości życia mieszkańców – przeciwdziałania ubóstwu, bezrobociu, bezdomności i wykluczeniu społecznemu.
2. Praca na rzecz osób i rodzin – przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie, reintegracja społeczna.
3. Rozwój działań wspierających osoby starsze i niepełnosprawne.
4. Zwiększenie dostępu mieszkańców do opieki zdrowotnej, profilaktyka zdrowego stylu życia.
5. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w mieście.
6. Rozwój kapitału społecznego i społeczeństwa obywatelskiego.
Zaplanowane w Strategii cele i kierunki działań odpowiadają nadrzędnemu celowi, jakim jest dążenie do poprawy jakości życia mieszkańców, którego odzwierciedleniem jest misja samorządu dążącego do zaspokojenia potrzeb wszystkich mieszkańców,

poprzez podejmowanie działań na rzecz integracji i aktywizacji społeczności lokalnej oraz skuteczne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób nim zagrożonych. Działania zawarte w Strategii można wprost utożsamić z tymi, które są niezbędne w procesie deinstytucjonalizacji, będącej istotnym czynnikiem w kształtowaniu lokalnej polityki społecznej.

II. Diagnoza obszaru rozwoju usług społecznych w świetle przeprowadzonych badań.

Dostępne dane statystyczne wskazują, że populacja miasta starzeje się, liczba mieszkańców sukcesywnie się zmniejsza. W strukturze społecznej Oświęcimia przybywa osób starszych, jednocześnie następuje odpływ ludzi młodych. Powyższe zjawisko pogłębia się, co jest widoczne także w tendencjach ogólnokrajowych. Kategoriami mieszkańców wymagającymi priorytetowego zaplanowania i zorganizowania wsparcia są rodziny, w tym dzieci i młodzież oraz osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie psychicznym.

Niniejsza diagnoza oparta jest na badaniach przeprowadzonych przez Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu w ramach projektu „Małopolskie centra usług społecznych". Badania były realizowane na terenie miasta Oświęcim w okresie 01.01.2025 r. do 31.07.2025 r. Ich wyniki zostały zawarte w raporcie „Diagnoza potencjału i potrzeb społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych w mieście Oświęcim na lata 2025-2027".
W badaniach zastosowano następujące techniki badawcze:
- desk research – sporządzony na podstawie dokumentów: Ocen zasobów pomocy społecznej za lata 2020-2025, Sprawozdań z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej za lata 2020-2025, Sprawozdań z Programu Przeciwdziałania Przemocy, danych statystycznych GUS https://bdl.stat.gov.pl, danych statystycznych WUP Kraków https://wupkrakow.praca.gov.pl, sprawozdawczości Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Oświęcimiu oraz sprawozdawczości Dziennego Domu Pomocy w Oświęcimiu, Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Oświęcimiu, Schroniska dla osób bezdomnych w Oświęcimiu i Urzędu Miasta Oświęcim. Uwzględniono również wyniki badań

ankietowych (CAWI i PAPI) przeprowadzonych na terenie miasta, wywiady pogłębione oraz wywiady focusowe FGI.
W badaniach ankietowych udział wzięło 756 mieszkańców miasta Oświęcim oraz 22 organizacje pozarządowe. Badania przeprowadzono także z wykorzystaniem metod jakościowych: indywidualnych wywiadów pogłębionych, w których wzięły udział 24 osoby, mieszkańcy miasta wyłonieni spoza systemu pomocy społecznej. Ponadto przeprowadzono zogniskowane wywiady grupowe, w których uczestniczyło 54 przedstawicieli instytucji, organizacji społecznych oraz grup społecznych.
Badania prowadzone w ramach projektu „Małopolskie centra usług społecznych" po raz pierwszy dotarły do tak znacznej grupy mieszkańców miasta, którzy wyrazili w nich swoją opinię o dostępnych w mieście usługach społecznych, a także na temat potrzeb w tym zakresie.
Były to pierwsze badania tego typu na taką skalę. Biorąc jednak pod uwagę ogólną liczbę mieszkańców, a także różne środowiska społeczne i co istotne, różny poziom wiedzy w zakresie usług społecznych, należy zauważyć, że pozwoliły one na częściową diagnozę potrzeb i potencjału miasta w tym zakresie. Mając na uwadze powyższe konieczne jest prowadzenie stałej diagnozy, bieżące monitorowanie zasobów, celem tworzenia i aktualizowania koszyka usług społecznych dostępnych w mieście oraz nawiązywanie i rozwijanie współpracy z partnerami lokalnymi. Powyższe pozwoli na upowszechnienie informacji o dostępnych usługach, pogłębienie wiedzy w zakresie zasobów lokalnych, także i tych, które można planować z udziałem przede wszystkim samych mieszkańców, a także partnerów lokalnych, zwiększając tym samym poziom partycypacji społecznej i bezpośrednio wpływając na rozwój potencjału miasta.
Realizowany przez Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu projekt zakłada aktualizację przeprowadzonej diagnozy potencjału i potrzeb miasta w zakresie usług społecznych, której kluczowym elementem będzie zwiększenie w niej udziału mieszkańców i partnerów lokalnych.

2.1 Ogólna sytuacja społeczna miasta Oświęcim.

Oświęcim jest głównym ośrodkiem subregionu Małopolski Zachodniej, położonym w zachodniej części województwa małopolskiego. Dużym atutem miasta jest jego

lokalizacja. Oświęcim leży na granicy Małopolski i Śląska, między Krakowem, Katowicami i Bielskiem-Białą.

Miasto Oświęcim zamieszkują 35 005 osoby (stan na 31.12.2025 roku). Na przestrzeni lat 2020-2025 liczba mieszkańców ulegała systematycznemu spadkowi, co obrazuje poniższy wykres. W 2022 roku w stosunku do 2025 roku wartość spadkowa liczby mieszkańców ukształtowała się na poziomie 6%.

Wykres 1. Liczba mieszkańców zamieszkujących miasto Oświęcim w latach 2020-2025.

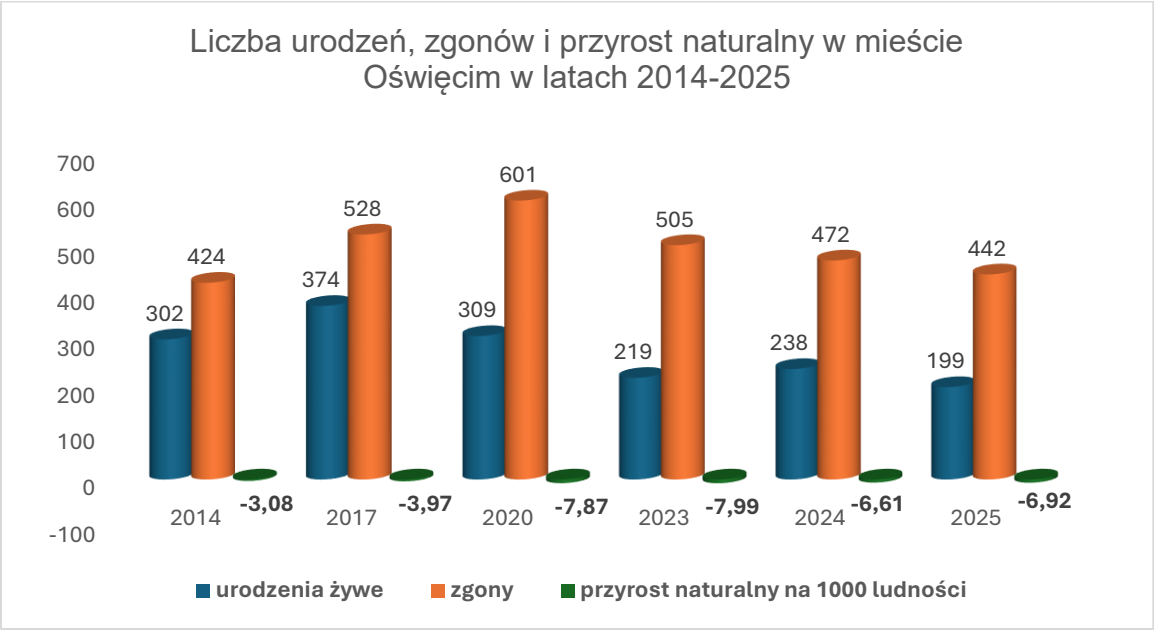

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Jak można zaobserwować, na przełomie kilku ostatnich lat trwa tendencja do sukcesywnego spadku wartości wskaźnika przyrostu naturalnego w Oświęcimiu.

W 2020 roku wyniósł on -3,08 na 1000 mieszkańców, w roku następnym odnotowano kolejny spadek do wartości -3,97. W roku 2025 roku przyrost naturalny spadł do wartości -6,92. Powyższe dane w sposób jednoznaczny wskazują znaczący spadek liczby urodzeń w stosunku do liczby zgonów, co przedkłada się na zmniejszenie ogólnej liczby mieszkańców miasta.

Wykres 2. Liczba urodzeń, zgonów i przyrost naturalny w mieście Oświęcim w latach 2014-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Jak przedstawia poniższy wykres udział osób w wieku przedprodukcyjny w mieście Oświęcim od lat ma tendencję malejącą - w 2025 r. wynosił 15,5%.

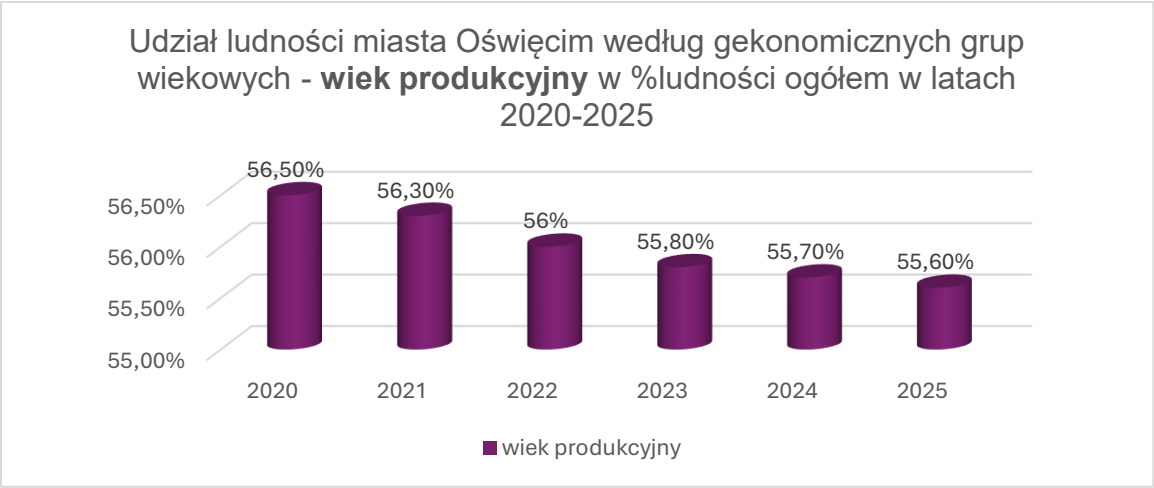
Wykres 3. Udział ludności miasta Oświęcim według ekonomicznych grup wiekowych - wiek przedprodukcyjny w % ludności ogółem w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Zauważyć również należy, iż tendencję malejącą ma również udział osób w wieku produkcyjnym w mieście, co obrazuje poniższy wykres.

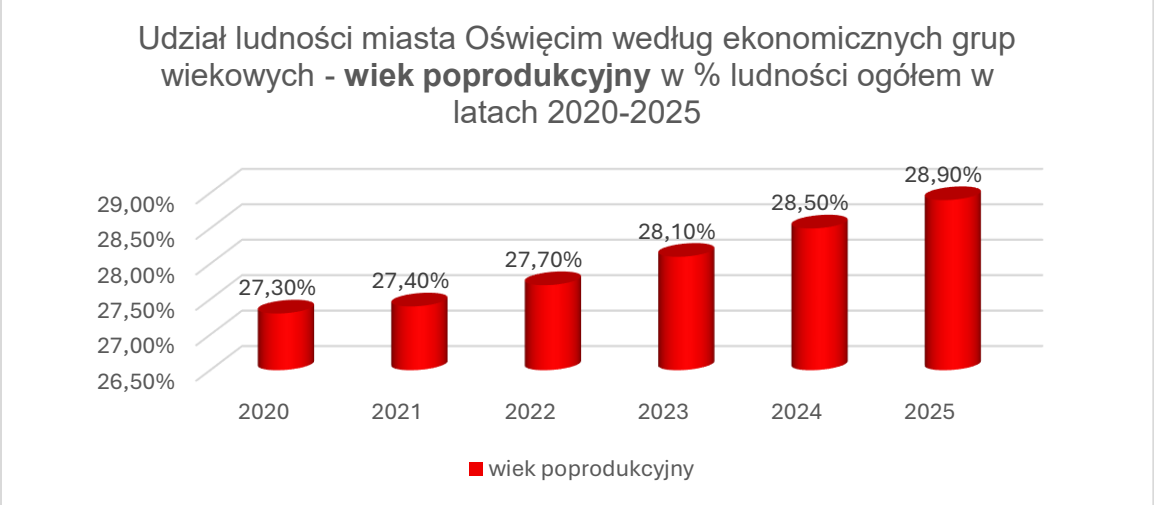
Wykres 4. Udział ludności miasta Oświęcim według ekonomicznych grup wiekowych - wiek produkcyjny w % ludności ogółem w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Powyższe dane jednoznacznie wskazują na starzejące się społeczeństwo, czyli na wzrost odsetka osób starszych oraz spadek udziału dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie ludności. W Oświęcimiu na przestrzeni lat 2020-2025 zauważalny jest systematyczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym i spadek udziału dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym.

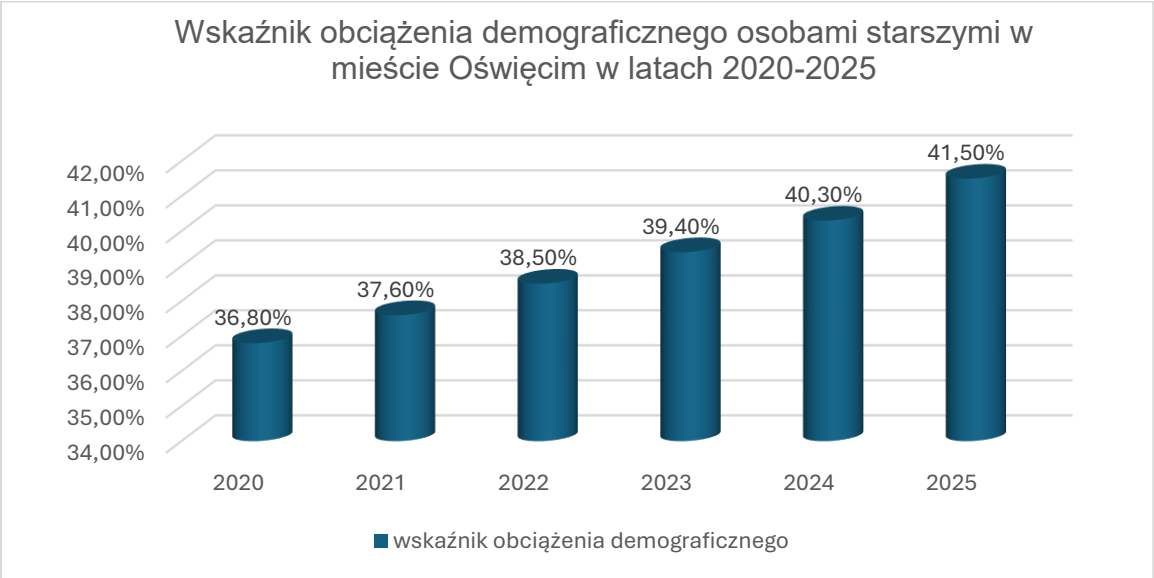
Wykres 5. Udział ludności miasta Oświęcim według ekonomicznych grup wiekowych - wiek poprodukcyjny w % ludności ogółem w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Szczególnie istotny z punktu widzenia polityki społecznej miasta jest wskaźnik obciążenia demograficznego starością, czyli relacja liczby osób w wieku 65+ do populacji w wieku 15–64 lata. Jak wskazują poniższe dane, wskaźnik systematycznie rośnie, w 2025 roku wynosił 41,5%.

Wykres 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w mieście Oświęcim w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w mieście oznacza, że na każdą osobę pracującą przypada coraz większa liczba osób niesamodzielnych, głównie osób starszych.
Miasto Oświęcim stoi wobec trudnego problemu, jakim są typowe cechy starzejącego się społeczeństwa, oznaczającego wzrost liczby osób starszych w stosunku do osób młodych, co powoduje potrzebę tworzenia systemowych rozwiązań sprzyjających wzrostowi aktywności społecznej i zawodowej ludzi starszych.
Warto podkreślić, że powyższe tendencje są widoczne także w statystykach ogólnokrajowych.
Główną jednostką organizacyjną w mieście zajmującą się wspieraniem rodzin i osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej jest Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu (CUS).
CUS prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwia życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

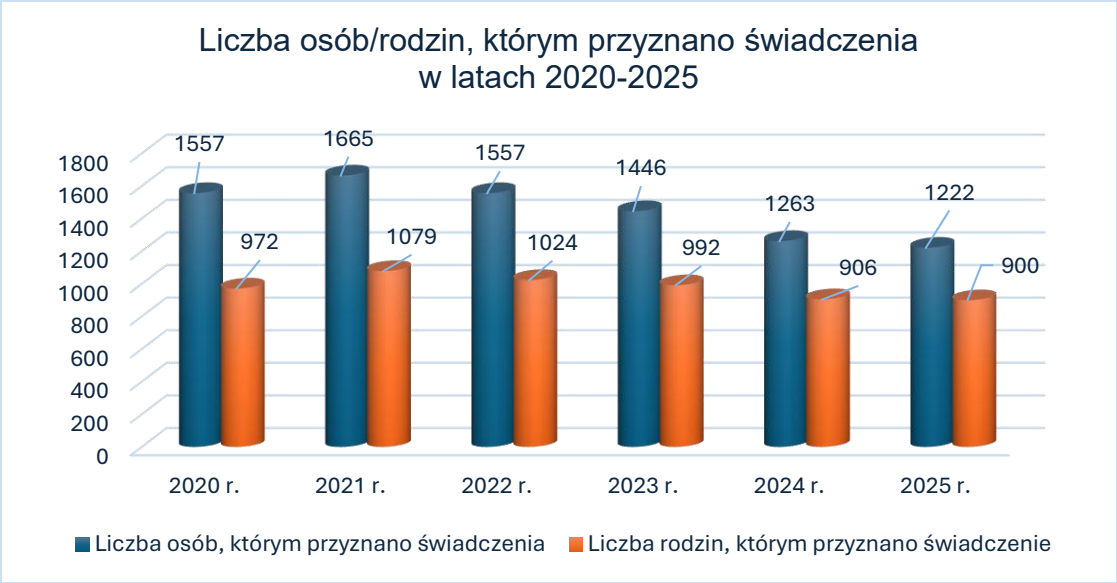
Jednym z obszarów działalności CUS jest realizacja szeroko rozumianych zadań pomocy społecznej, w tym przede wszystkim wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Wykonując przedmiotowe zadania CUS od wielu lat podejmuje działania zmierzające do rozwijania nowych form wsparcia, w tym realizuje programy i projekty mające na celu usamodzielnienie i integrację społeczną osób wymagających wsparcia, ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. CUS nie ogranicza się jednak wyłącznie do pomocy społecznej kierowanej do osób w trudnej sytuacji życiowej. Łączy te zadania z poszerzającą się ofertą usług społecznych skierowanych do wszystkich mieszkańców gminy, bez względu na ich dochody.

Drugim, rozwijającym się obszarem działalności CUS jest rozwój usług społecznych, wynikający z ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Aktualnie obszar ten rozwija się głównie dzięki udziałowi w projekcie „Małopolskie centra usług społecznych".

Analizę obszaru polityki społecznej i prorodzinnej oraz wspierania rodziny rozpoczęto od przedstawienia wskaźników dotyczących osób objętych pomocą CUS.

Na przestrzeni lat 2020-2025 liczba rodzin, którym udzielono wsparcia z zakresu pomocy społecznej spada. Liczba osób, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej w 2025 r. zmniejszyła się o 21,50% w stosunku do roku 2020, co przedstawia poniższy wykres.

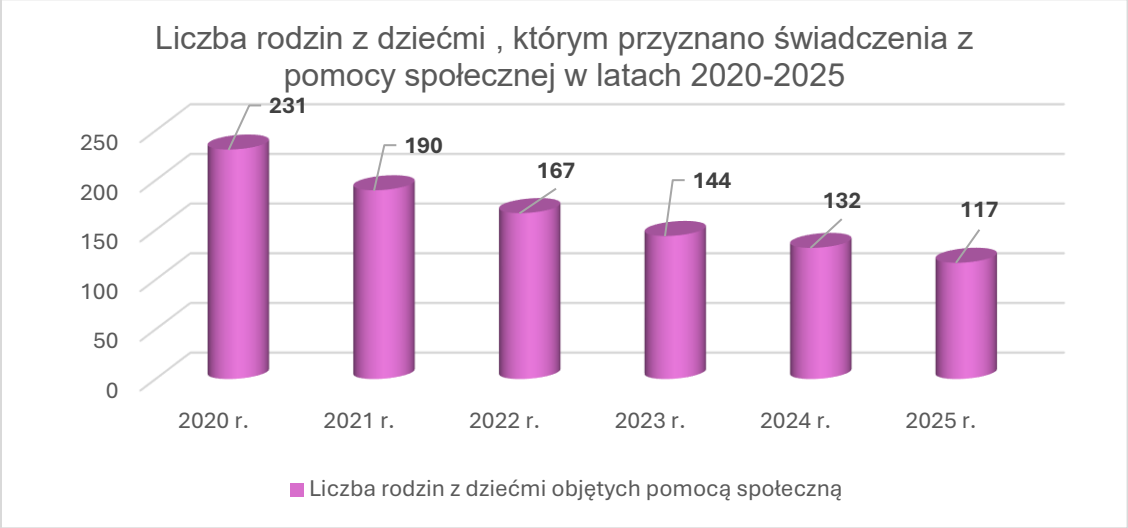
Wykres 7. Liczba osób i rodzin, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-05.

Analiza danych zastanych wskazuje również na znaczący spadek liczby rodzin z dziećmi, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej – spadek o 49,40% w porównaniu do roku 2020.

Wykres 8. Liczba rodzin z dziećmi, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej w latach 2020-2025.

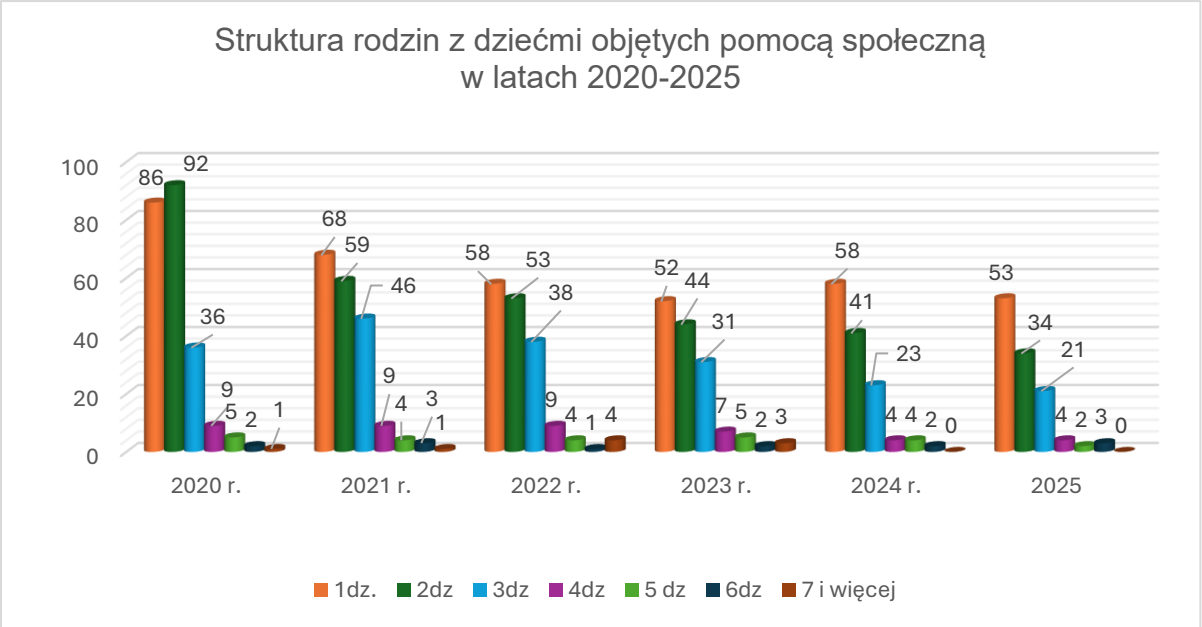
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-05.

Badania przeprowadzone w ramach diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych wskazują na pewne tendencje, zjawiska i procesy, które mogą mieć istotny wpływ na realizację usług społecznych w mieście. Należy zaznaczyć, że zauważalny jest wyraźny i rosnący trend społeczno-gospodarczy w Polsce, pojawiający się także w mniejszych miejscowościach, w tym w Oświęcimiu, tak zwane zjawisko reurbanizacji pokoleniowej. Coraz częściej następuje powrót osób starszych do miasta, z uwagi na logistykę życia, gdyż wraz z wiekiem pojawiają się ograniczenia wpływające na zmniejszenie samodzielności w codziennym funkcjonowaniu, miasto zapewnia zaś koncentrację zasobów, łatwiejszy dostęp do infrastruktury, istotnej na tym etapie życia ochrony zdrowia. Niebagatelne znaczenie mają także wysokie koszty utrzymania nieruchomości, a także osamotnienie, stanowiące istotne zagrożenie dla poczucia bezpieczeństwa. Co ciekawe, powyższy trend obserwuje się również w młodym pokoleniu, które koncentruje swoją aktywność wokół większych ośrodków gospodarczych.

2.2 Rodzina, dzieci i młodzież.

Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu realizuje zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Dostępne dane obrazują, że liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na przestrzeni lat 2020-2025 wyraźnie maleje. Drugim dostrzegalnym trendem jest zmiana struktur rodzin korzystających ze wsparcia. Przyczyn powyższego należy upatrywać w rozbudowie systemowych programów wsparcia finansowego oraz ciągle dynamicznych zmian w obszarze rynku pracy. Ewolucja profilu rodzin potrzebujących pomocy związana jest bezpośrednio z procesami demograficznymi, głównie postępującym procesem starzenia się społeczeństwa, a także utrwalającymi się na przestrzeni lat zmianami w modelach partnerskich.

Wykres 9. Struktura rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w latach 2020-2025.

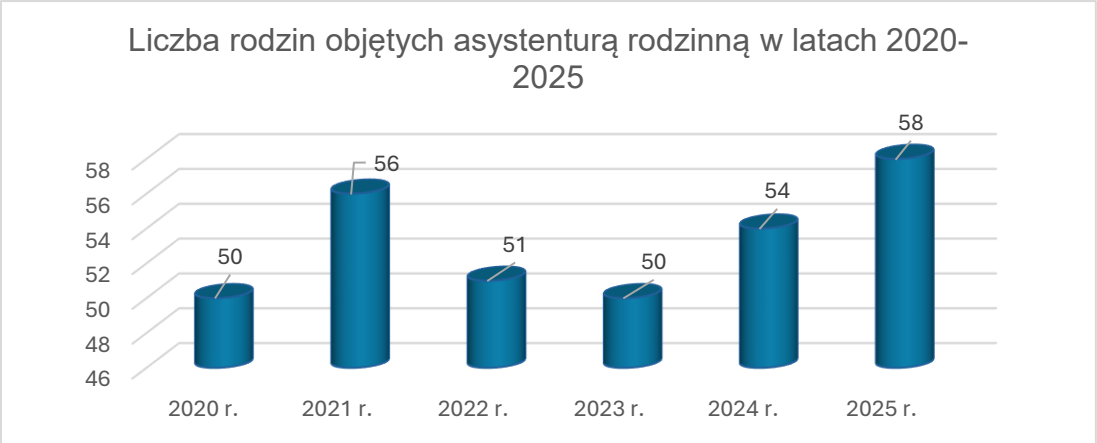
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-05.

W strukturze rodzin z dziećmi objętych pomocą CUS w 2025 roku przeważają rodziny z jednym dzieckiem – ze wsparcia skorzystały 53 rodziny, w drugiej kolejności są rodziny z dwojgiem dzieci – 34, w trzeciej rodziny z trojgiem dzieci - 21. Rodziny z czworgiem dzieci stanowiły 3,42%, rodziny z sześciorgiem dzieci stanowiły 2,56%, a rodziny z pięciorgiem dzieci jedynie 1,71%.

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz innych sferach funkcjonowania rodziny udzielane jest przez zatrudnionych w CUS pracowników socjalnych i współpracujących z rodzinami asystentów rodziny. Asystenci podejmując współpracę z rodziną dokonują diagnozy problemów w rodzinie, a następnie wspólnie z jej członkami ustalają plan pracy, mający na celu poprawę jej funkcjonowania.

Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin ,,Za życiem", zwiększyła obszar działań asystenta rodziny o koordynację kompleksowego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin z dziećmi, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Wykres 10. Liczba rodzin objętych asystenturą rodziny w latach 2020-2025.

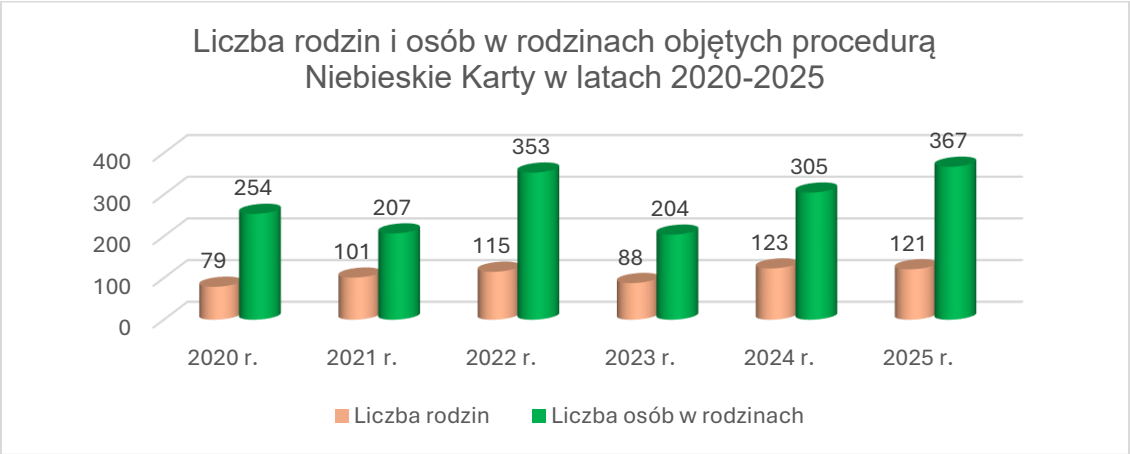

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-05.

Mimo spadku ogólnej liczby rodzin w systemie pomocy, o 7% wzrosła liczba rodzin objętych asystenturą w stosunku do 2020 roku.

W 2025 r. w 121 rodzinach była prowadzona procedura „Niebieskie Karty" w związku z podejrzeniem stosowania przemocy w rodzinie. Na przestrzeni lat 2020 – 2023 zauważalne są istotne wahania w liczbie osób i rodzin objętych tą procedurą, natomiast w latach 2024-2025 widoczny jest wzrost liczby realizowanych procedur, co przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych procedurą ,,Niebieskie Karty" w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny na terenie miasta.

W sytuacji, gdy rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub władza ta zostaje im ograniczona, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczeniu poza rodziną biologiczną.

Zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

Dokonując analizy danych zauważyć należy niewielki spadek liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2025 w stosunku do roku 2024, przy widocznej tendencji wzrostowej w pozostałych latach poddanych analizie.

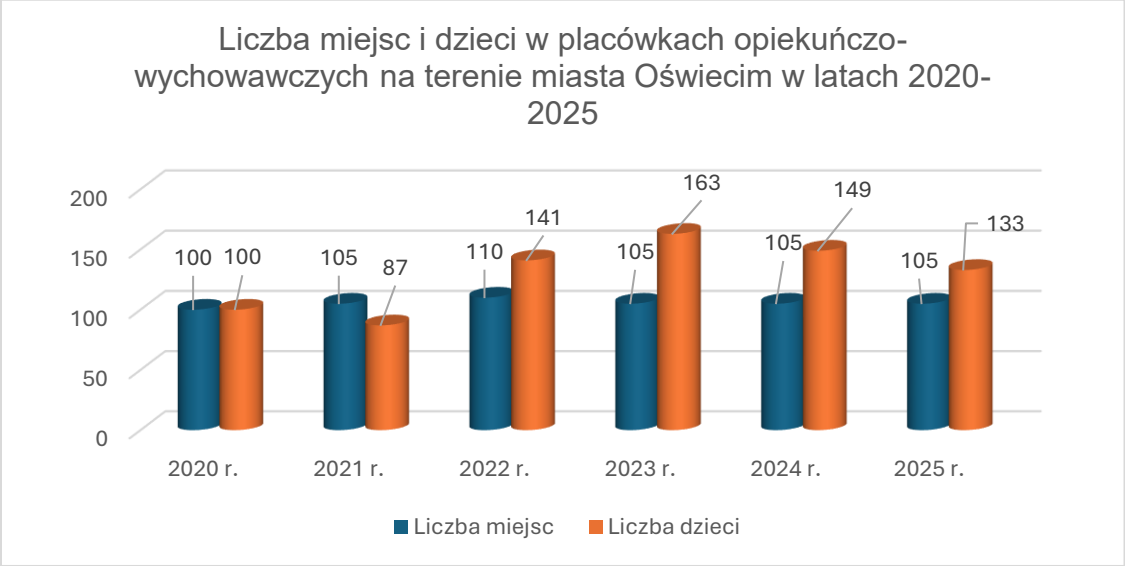
Wykres 12. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-05.

Na terenie miasta Oświęcim funkcjonują 4 placówki wsparcia dziennego, zapewniające aktywne zagospodarowanie czasu wolnego poprzez zajęcia świetlicowe, sportowe, artystyczne, pomoc w nauce. W dwóch z nich realizowane są projekty, dzięki którym zapewniane jest dzieciom i młodzieży, ale również ich rodzinom wsparcie prawne, psychologiczne, pedagogiczne i inne.

Wykres 13. Liczba miejsc i dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta Oświęcim w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-05.

Spadek liczby rodzin nie oznacza jednak wyeliminowania problemów społecznych, z którymi borykają się rodziny. Dostępne statystyki pokazują liczbę rodzin spełniających kryteria formalne, w przypadku pomocy społecznej głównie dochodowe, nie wskazują jednak rzeczywistej skali potrzeb społeczności w tym zakresie.
Przeprowadzone badania ukazują, że mieszkańcy za najbardziej negatywne zjawiska dotyczące dzieci i młodzieży w mieście uważają:

- zagrożenia uzależnieniami od nowych technologii – na co wskazało 70,3% ankietowanych,
- bezmyślne (jałowe) spędzanie czasu wolnego – 59,4% ankietowanych,
- zaniedbania wychowawcze – 46,8%.

Zapytano również mieszkańców, jakie działania są najważniejsze, aby wspierać rodziny z dziećmi, odpowiedzi obrazuje poniższy wykres.

Wykres 14. Najważniejsze działania wspierające rodziny z dziećmi w najbliższych latach.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu pn. „Diagnoza potencjału i potrzeb społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych w mieście Oświęcim na lata 2025-2027”.

Z analizy udzielony odpowiedzi wynika, że planując ofertę przyszłych usług społecznych należy skupić się na:

- zajęciach wspierających rozwój dzieci młodzieży – 55,90%,
- zapewnieniu poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego – 57,1%,
- działaniach w zakresie profilaktyki zdrowotnej dla rodziców i dzieci – 36,2%.

Dodatkowo rodziny z dziećmi w pytaniach otwartych wskazały na inne potrzebne działania wspierające:

- Wsparcie w budowaniu relacji między rówieśnikami, budowanie pewności siebie u dzieci, integrację społeczną, także poprzez udział w wydarzeniach kulturalnych.
- Pomoc psychologiczną dla dzieci w kryzysie.

Potrzeby rodzin zdiagnozowane w trakcie prowadzonych badań skupiają się aktualnie na możliwości uzyskania wsparcia psychologicznego i psychicznego, w szczególności dla dzieci i młodzieży, ale również osób dorosłych. Mieszkańcy wskazują na niewystarczającą ofertę zajęć dla dzieci i młodzieży, bierne spędzanie wolnego czasu przez tę grupę oraz uzależnienie od nowych technologii. Odpowiedzią na powyższe problemy jest zwiększenie oferty spędzania wolnego czasu w mieście, wsparcie psychologiczne i inne specjalistyczne, proponowanie zajęć wspierających rozwój rodzin i ich członków i służących wzmocnieniu kompetencji rodzicielskich. Istotnym elementem projektowanego wsparcia będzie ukierunkowanie na wyrównywanie szans i przeciwdziałanie wykluczeniu, w tym edukacyjnemu. Niezbędnym działaniem staje się wzmocnienie prewencji i profilaktyki oraz integracji społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

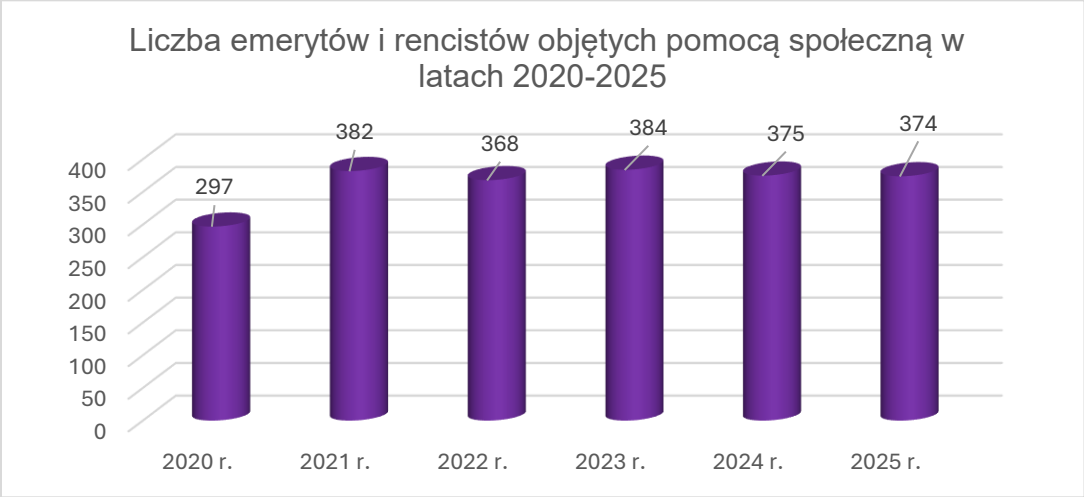
Wyzwaniami, z którymi niewątpliwie należy zmierzyć się systemowo w odniesieniu do powyższej grupy odbiorców usług jest niewydolność systemu pieczy zastępczej i asystentury, która przejawia się kryzysem w zawodowych rodzinach zastępczych, których jest zdecydowanie za mało w stosunku do stale rosnącego popytu. Powyższe wpływa na przepełnienie placówek opiekuńczo-wychowawczych, co zdecydowanie jest sprzeczne z ideą deinstytucjonalizacji i tym samym powoduje bezradność całego systemu. Należy się spodziewać stopniowego wzrostu liczby środowisk potrzebujących wsparcia profesjonalnego asystenta rodziny, w efekcie przeciążenia wynikającego z nadmiernej ilości środowisk i niewystarczającej wówczas liczby asystentów, pojawi się konieczność uzupełnienia braków kadrowych, aby zapewnić skuteczną pracę u podstaw z rodziną biologiczną. Istotnym wyzwaniem jest bowiem kryzys zdrowia psychicznego u dzieci i młodzieży i drastyczny brak wsparcia specjalistycznego w tym zakresie, co powoduje, że system pomocy społecznej, z uwagi na odległe terminy wizyt przejmuje rolę wsparcia w kryzysie przy jednoczesnym braku odpowiednich narzędzi i przygotowania specjalistycznego. Szczególnym przejawem powyższych trudności są coraz częstsze uzależnienia behawioralne.

Innymi wyzwaniami, które ewoluowały i przybrały na znaczeniu są nowe formy przemocy, w tym przemoc rówieśnicza, jak również cyberprzemoc. Warto podkreślić, że w miejsce dotychczas znanych form ubóstwa, związanych najczęściej z trudną sytuacją finansową rodziny, pojawia się zjawisko ubóstwa relacyjnego, wynikające z niskich kompetencji wychowawczych i rozluźnienia więzi rodzinnych.

2.3 Osoby starsze.

Model wielopokoleniowych rodzin, w których starsi i młodzi mieszkali pod jednym dachem widocznie zanika, w jego miejsce pojawia się najczęściej model rodzin z jednym dzieckiem i jednoosobowe gospodarstwa domowe. Ogólnopolskie dane statystyczne jednoznacznie ukazują, że liczba jednoosobowych gospodarstw domowych wyraźnie rośnie, a znaczną część z nich, co warto podkreślić, stale wzrastającą, stanowią samotnie mieszkające osoby starsze.
Analiza danych statystycznych CUS wskazuje, że liczba emerytów i rencistów objętych pomocą społeczną rośnie, w 2025 roku wynosiła 374, co w stosunku do 2020 roku oznacza zauważalny wzrost o 20,59%.

Wykres 15. Liczba emerytów i rencistów objętych pomocą społeczną w latach 2020-2025.

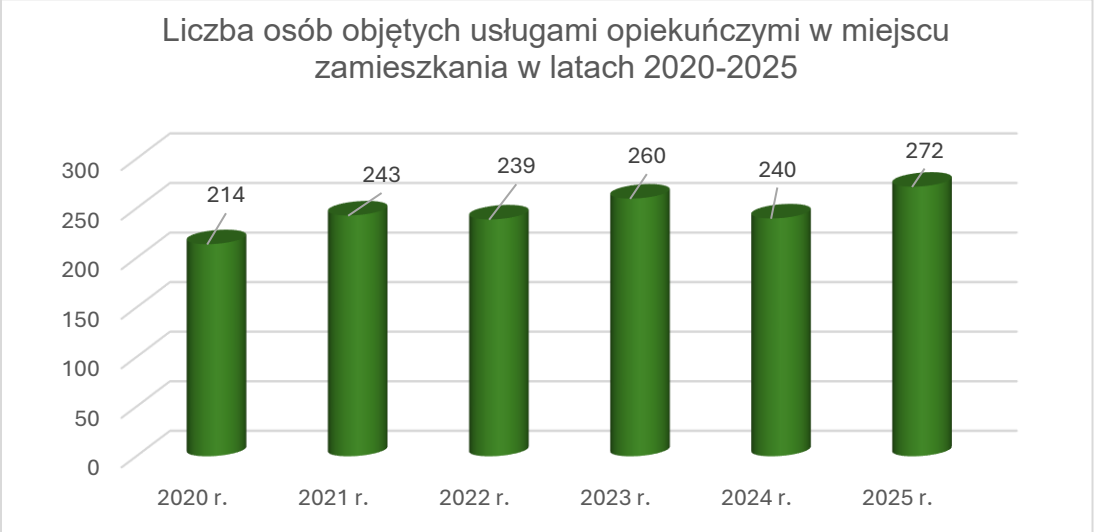

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-05.

Jednym z podstawowych zadań CUS z zakresu wsparcia osób, które doświadczają problemu długotrwałej choroby, samotności, podeszłego wieku, czy też

niepełnosprawności, są usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze. Analiza danych wskazuje, że wzrosła liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w 2025 - wzrost o 13,30% w stosunku do 2024 roku, o 27,10% w stosunku do roku 2020.

Wykres 16. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-05.

Na terenie miasta działa Dzienny Dom Pomocy w Oświęcimiu, który realizuje zadania własne miasta z zakresu wsparcia i opieki nad osobami starszymi, chorymi i niepełnosprawnymi. Placówka zapewnia dzienny pobyt obejmujący wyżywienie i rehabilitację, a także świadczy usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania osoby starszej.
Analiza danych wskazuje, że liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia w formie usług opiekuńczych utrzymuje się na poziomie 66 osób w 2024 i 2025 roku. W 2025 roku 33 osoby skorzystały również z pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób starszych, także świadczonych w powyższym ośrodku wsparcia, w 2024 roku korzystały z tej formy wsparcia 54 osoby.

Osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo umieszczenia w domu pomocy społecznej.

W 2025 roku w domach pomocy społecznej przebywało 58 mieszkańców miasta, niewielki spadek o 2 osoby - w stosunku do 2024 roku, w którym w domach pomocy społecznej przebywało 60 osób.

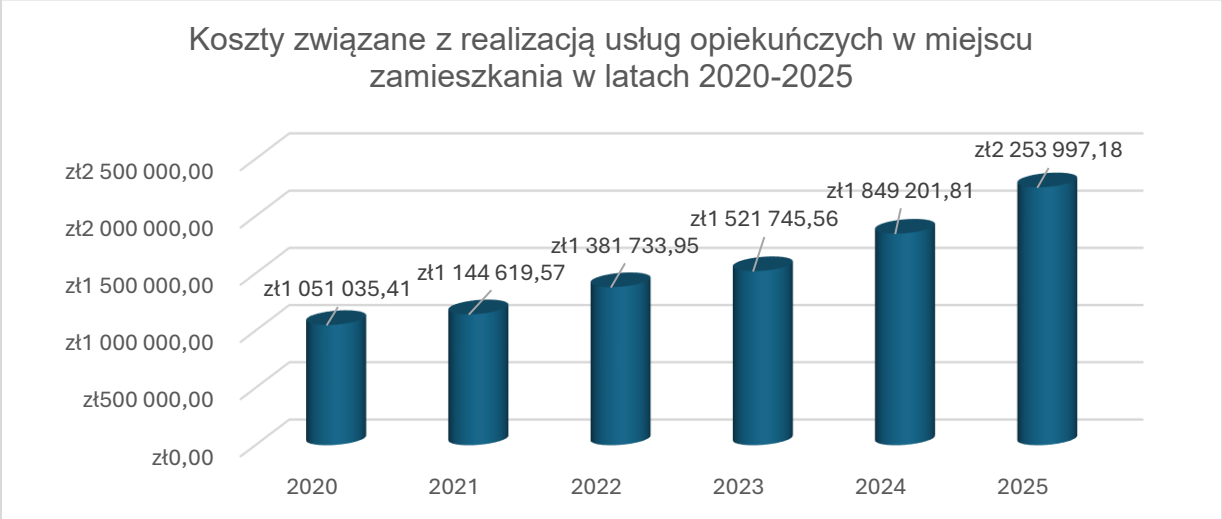
Wykres 17. Liczba mieszkańców miasta Oświęcim przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-05.

Na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest znaczny wzrost kosztów związanych z usługami opiekuńczymi realizowanymi dla mieszkańców miasta w miejscu zamieszkania – jest to wzrost o 114% kosztów w 2025 roku w stosunku do roku 2020.

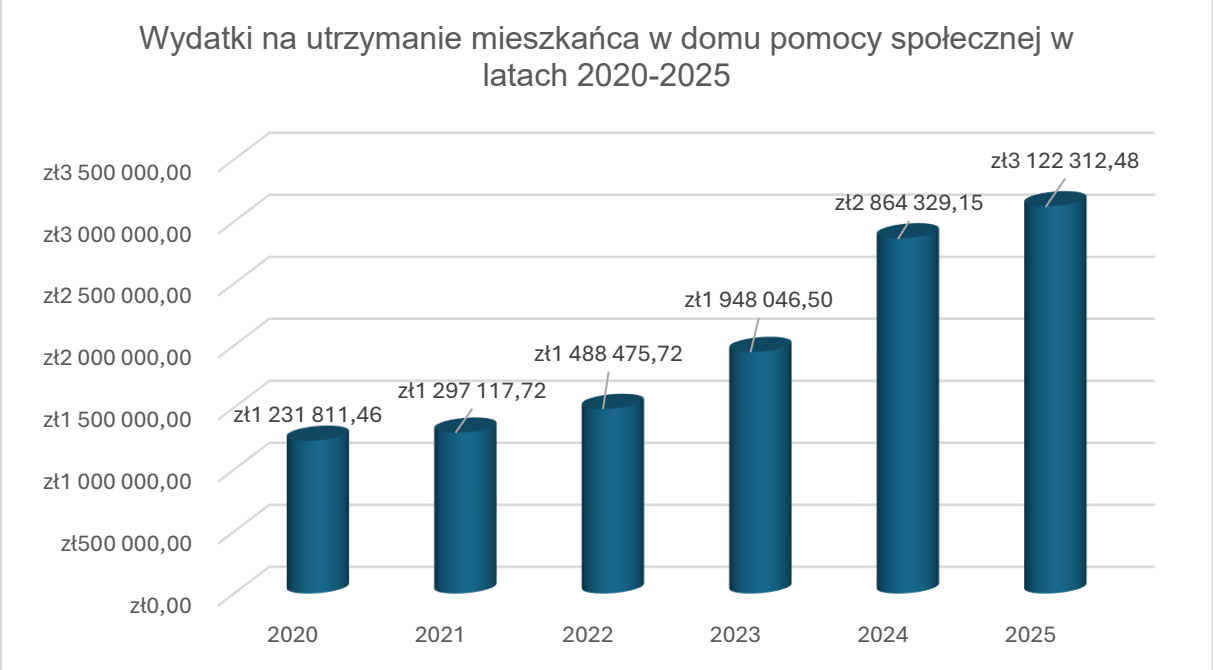
Wykres 18. Koszty związane z realizacją usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Dziennego Domu Pomocy w Oświęcimiu.

Analiza dostępnych danych statystycznych wskazuje również na znaczący wzrost kosztów związanych z nakładami na zapewnienie pobytu mieszkańcom miasta w domach pomocy społecznej.
Jak wynika z poniżej przedstawionej tabeli wydatki ponoszone na świadczenia dla osób niesamodzielnych w formie pokrycia kosztów pobytu w DPS w 2025 roku wzrosły o 153% w stosunku do 2020 roku.

Wykres 19. Wydatki na utrzymanie mieszkańca w domu pomocy społecznej ponoszone w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-05.

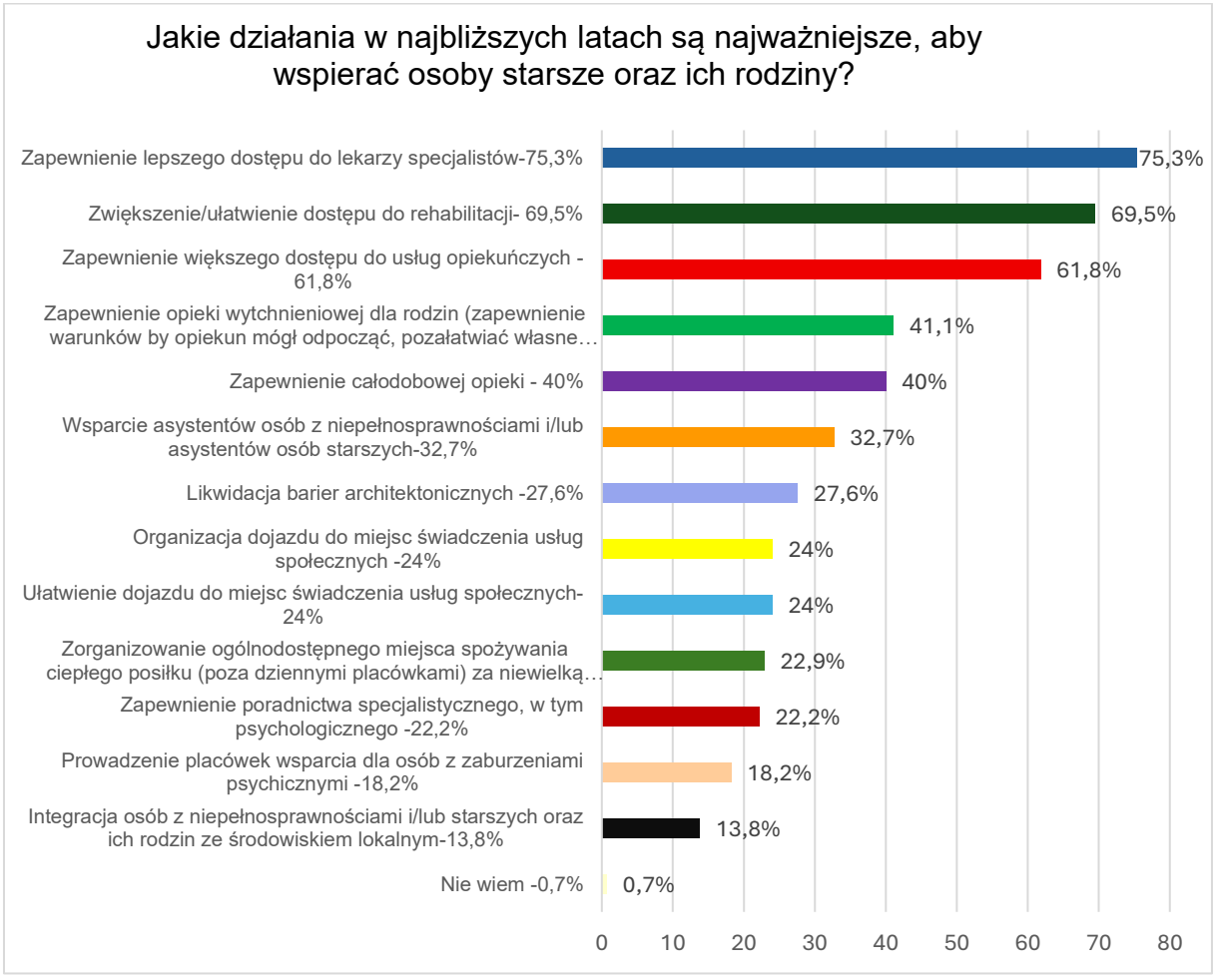
Jak wynika z przedstawionych danych znacznie wzrastające koszty związane z realizacją wsparcia dla osób starszych, chorych, samotnych i niepełnosprawnych w formie usług opiekuńczych, czy nakładów ponoszonych na utrzymanie w domach pomocy społecznej wskazują na wzrost potrzeb tej grupy mieszkańców. Warto podkreślić, że opieka instytucjonalna jest najdroższą formą pomocy społecznej. Jednocześnie należy zaznaczyć, że wzrastające koszty nie wynikają wyłącznie z samych potrzeb biologicznych, czy demograficznych osób starszych. Powyższe wynika z ograniczonych możliwości świadczenia opieki środowiskowej realizowanej w miejscu zamieszkania, z uwagi na wyższy popyt na tego rodzaju usługi od dostępnej podaży, co wynika między innymi z niewystarczającej ilości usług opiekuńczych, w tym

specjalistycznych, jak również ograniczonej liczby realizatorów powyższego wsparcia. Innym czynnikiem wpływającym na występujące w tym zakresie trudności jest konieczność korzystania z opieki instytucjonalnej z uwagi na brak kompleksowej oferty usług społecznych, pozwalających na przedłużenie pobytu osoby starszej w miejscu zamieszkania, przy wykorzystaniu lokalnych zasobów, znacznie ograniczających wydatki przeznaczane na ten cel. Odpowiedzią na powyższe niewątpliwie jest sukcesywny rozwój usług społecznych dostępnych lokalnie i deinstytucjonalizacja opieki.

Na pytanie w prowadzonym badaniu, dotyczące negatywnych zjawisk mających wpływ na funkcjonowanie osób starszych w mieście ankietowani wskazali, że dużym problemem utrudniającym codzienne funkcjonowanie jest niewystarczający dostęp do usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz do placówek rehabilitacyjnych, poczucie osamotnienia i brak poczucia bycia potrzebnym.

Kolejnym poddanym analizie zagadnieniem były działania, które w najbliższych latach powinny być rozwijane, aby wspierać osoby starsze oraz ich rodziny.

Wykres 20. Najważniejsze działania wspierające osoby starsze oraz ich rodziny.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu pn. „Diagnoza potencjału i potrzeb społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych w mieście Oświęcim na lata 2025-2027”.

W obszarze najważniejszych działań mających wspierać osoby starsze i ich rodziny większość ankietowanych wskazała zapewnienie lepszego dostępu do lekarzy specjalistów, zwiększenie lub ułatwienie dostępu do rehabilitacji, zapewnienie większego dostępu do usług opiekuńczych, zapewnienie opieki wytchnieniowej dla rodzin.

Ankietowani w pytaniach otwartych wskazali inne dodatkowe działania na rzecz osób starszych lub ich rodzin, a mianowicie:

- możliwość sporządzenia zakupów, usługi porządkowe, transport z miejsca zamieszkania do np. lekarza,
- towarzyszenie w codziennym funkcjonowaniu i mobilizowanie do aktywności społecznej,
- zajęcia poprawiające sprawność umysłu dla osób chorych na Parkinsona,
- zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i miejsc w Dziennym Domu Pomocy oraz Środowiskowym Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Oświęcimiu.

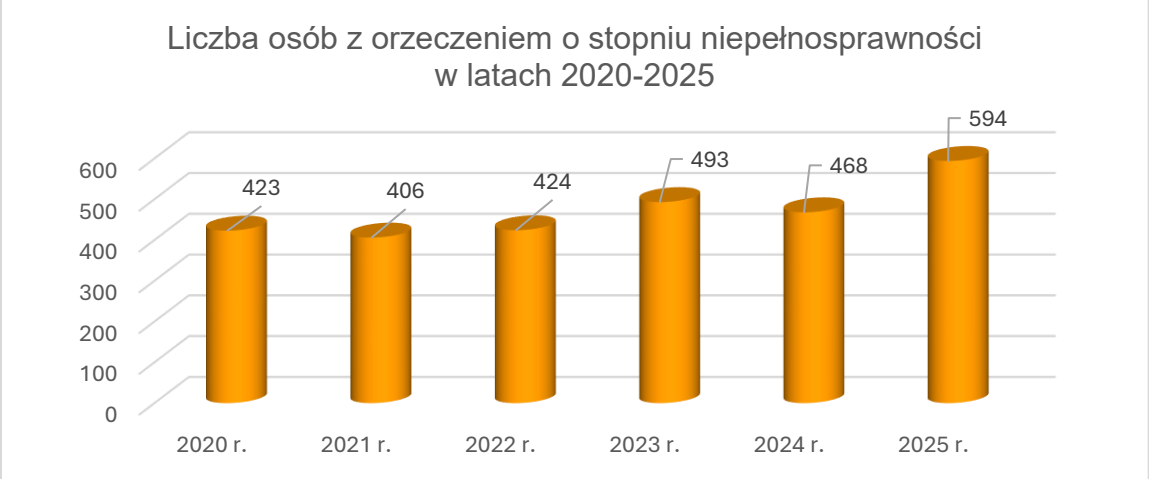
W najbliższych latach należy prognozować zwiększenie popytu na usługi opiekuńcze, asystenckie, teleopieki, wytchnieniowe, a także inne rodzaje wsparcia osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Powyższe wymaga regularnej rozbudowy systemu wsparcia w miejscu zamieszkania, co umożliwia osobom starszym jednoczesne korzystanie z wypracowanych zasobów własnych np. sąsiedzkich, których są często pozbawieni w sytuacji umieszczenia w placówce całodobowej.

Szczególną uwagę należy zwrócić na osoby samotne, pozostawione bez wsparcia najbliższych, które w sposób znaczący sygnalizowały problem samotności i brak poczucia bycia potrzebnym, a także konieczność zwiększenia dostępu do lekarzy specjalistów i rehabilitacji. Alternatywą na powyższe jest rozwój działań ukierunkowanych na aktywizację społeczną, w tym wolontariatu, umożliwiających osobom starszym rozwój osobisty i budowanie sieci kontaktów i oparcia społecznego.

2.4 Osoby z niepełnosprawnościami

Jak wynika z danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Oświęcimiu liczba osób z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności w 2025 roku wynosiła 594 osoby, co jednoznacznie wskazuje wzrost o 40,40% w stosunku do roku 2020.

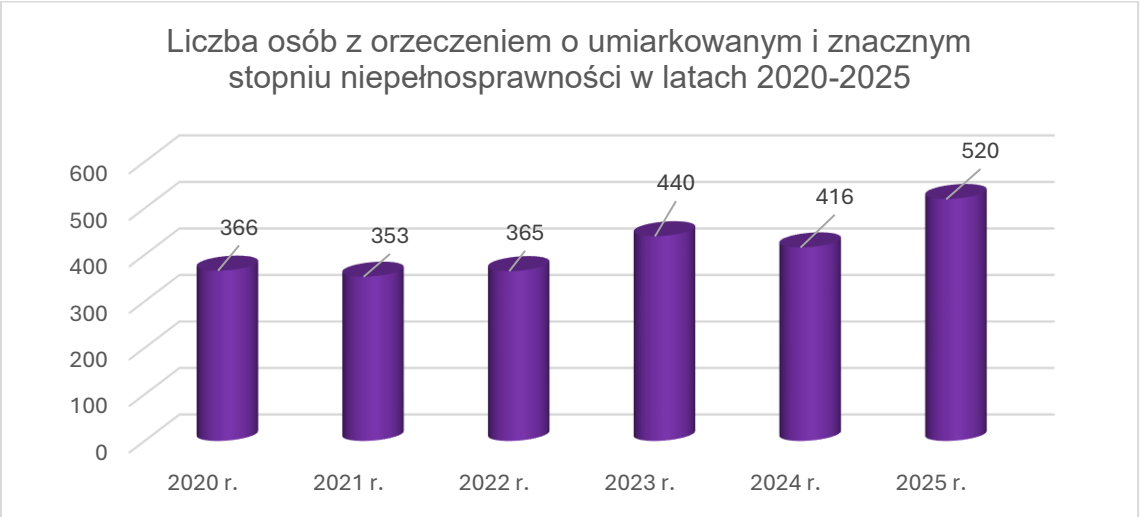
Wykres 21. Liczba osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Oświęcimiu.

Analiza danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Oświęcimiu wskazuje również na wzrost liczby osób z orzeczeniem o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności. Jak wynika z poniższej tabeli w 2025 r. liczba tych osób wynosiła 520 – oznacza to wzrost o 42,10% w stosunku do roku 2020.

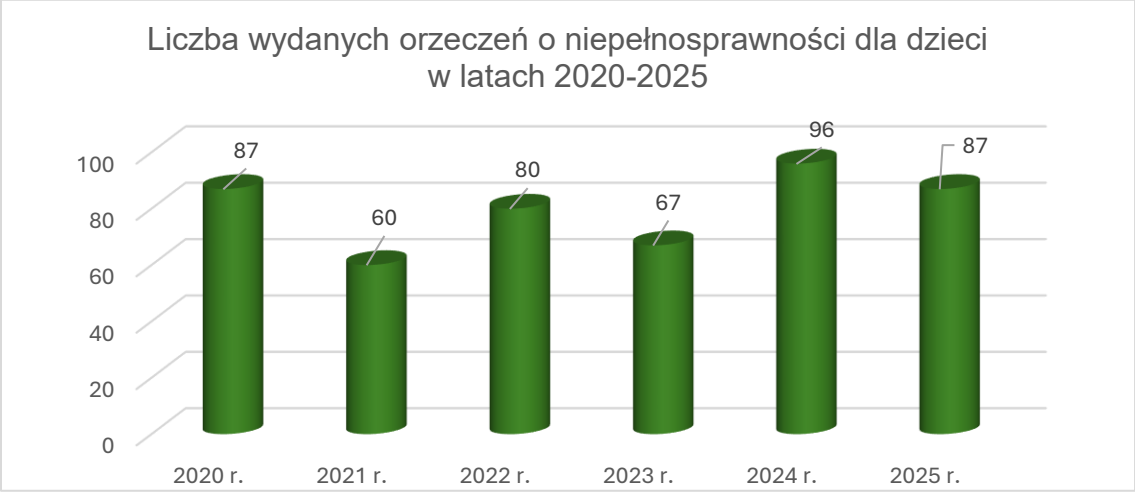
Wykres 22. Liczba osób z orzeczeniem o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Oświęcimiu.

Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla dzieci w 2025 roku zmalała o 9,4% w stosunku do roku 2024. Natomiast w porównaniu do roku 2020 utrzymuje się na takim samym poziomie, tj. 87 orzeczeń.

Wykres 23. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla dzieci w latach 2020-2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Oświęcimiu.

Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu w 2024 roku przystąpiło do Programu Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością dla jednostek samorządu terytorialnego finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego.
Celem w/w Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. W 2024 roku z usługi Asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej skorzystało 9 osób. W 2025 roku z usługi skorzystało 11 osób.
W prowadzonym w ramach diagnozy potencjału i potrzeb miasta w zakresie usług społecznych badaniu zapytano respondentów o negatywne zjawiska mające wpływ na funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami. Wśród najczęstszych odpowiedzi mieszkańcy miasta wskazywali na trudności:

- w dostępie do placówek rehabilitacyjnych 72,91% ankietowanych,
- finansowe – 68,53%,
- dostęp do miejsc pracy – 59,76%,
- samotność – 58,75%,
- brak poczucia bycia potrzebnym – 57,37%.

W pytaniach otwartych poproszono respondentów o wskazanie problemów lub barier utrudniających życie osobom z niepełnosprawnościami w mieście. Ankietowani wskazali:

- Brak opieki psychologicznej.
- Brak grup wsparcia dla osób z określoną niepełnosprawnością oraz ich rodzin np. dorosłych z autyzmem.
- Niewystarczające wsparcie w opiece nad osobą niepełnosprawną.
- Bariery architektoniczne – utrudniony dostęp do instytucji.
- Dyskryminację i wykluczenie osób z chorobami psychicznymi.

W ocenie respondentów najważniejszymi działaniami mającymi wspierać osoby z niepełnosprawnościami oraz ich rodziny są:

- zwiększenie lub ułatwienie dostępu do rehabilitacji - 75,6%,
- zapewnienie lepszego dostępu do lekarzy specjalistów – 75,6%,
- zapewnienie opieki wytchnieniowej dla rodzin (zapewnienie warunków, by opiekun mógł odpocząć, pozałatwiać własne sprawy) – 55,6%,
- wsparcie asystentów osób niepełnosprawnych – 47,6%.

Badani wymienili również inne potrzebne działania wspierające osoby z niepełnosprawnością lub ich rodziny m.in.:

- zwiększenie dostępności i ilości godzin asystenta osoby niepełnosprawnej, opieki wytchnieniowej,
- codzienną pomoc przy osobach starszych niepełnosprawnych.

Zaznaczyć również należy, że w prowadzonych badaniach respondenci wskazali na konieczność rozwoju usług społecznych skierowanych do dzieci i młodzieży, w tym również posiadających orzeczenie o niepełnosprawności w zakresie organizacji:

- zajęć wspierających rozwój dzieci i młodzieży – 55,90%,
- poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego – 57,1%,
- działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej dla rodziców i dzieci – 36,2%.

Należy podkreślić, że jak w przypadku innych grup odbiorców usług, w ostatnich latach dokonała się wyraźna transformacja w problemach społecznych, z którymi każdego dnia mierzą się osoby z niepełnosprawnościami. Poprawa infrastruktury i sukcesywne usuwanie barier architektonicznych, a także poprawa sytuacji finansowej, wynikająca z wprowadzenia nowego świadczenia wspierającego, corocznej waloryzacji renty socjalnej, a także uruchamianych dodatkowych programów pomocowych i tych związanych z aktywnością zawodową, nie rozwiązała wszystkich problemów tej grupy. Istotnym wyzwaniem pozostaje brak dostępności cyfrowej, także w obszarze instytucjonalnym, często utrudniającym dotarcie do niezbędnych informacji i usług. Innym wyzwaniem nadal pozostaje integracja społeczna, umożliwiająca zwiększenie aktywności społecznej osób z niepełnosprawnościami, wspierająca ich a także pozytywnie wpływająca na samodzielność, samorozwój i budowanie sieci wsparcia w środowisku zamieszkania.

2.5 Osoby w kryzysie psychicznym

Analiza danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Oświęcimiu wskazuje na wzrost liczby osób z zaburzeniami psychicznymi. Jak wynika z poniższej tabeli w 2025 r. liczba tych osób wynosiła 171, co oznacza wzrost o 41,30% w stosunku do roku 2020. Wskazać również należy, że zauważalny jest systematyczny wzrost liczby osób z zaburzeniami od 2022 roku.

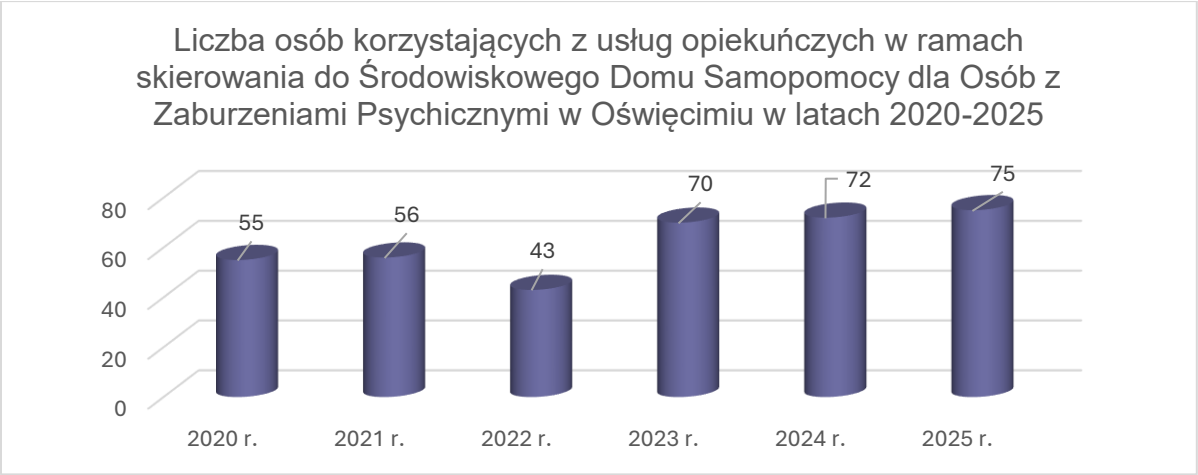
Wykres 24. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Oświęcimiu.

Na terenie miasta działa Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Oświęcimiu, ośrodek wsparcia, służący budowaniu sieci oparcia społecznego i przygotowujący do życia w społeczeństwie oraz funkcjonowania w środowisku, przeznaczony dla osób przewlekle psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie. To placówka okresowego dziennego pobytu, w której osoby z zaburzeniami psychicznymi mogą otrzymać opiekę i pomoc w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, rozwijać niezbędne umiejętności dnia codziennego w ramach realizowanych treningów. Celem działań realizowanych przez placówkę jest zapobieganie izolacji społecznej poprzez zachęcanie do podejmowania różnorodnych aktywności, w tym w interakcji ze społecznością lokalną.
Analiza danych CUS wskazuje, że liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w ramach skierowania do Środowiskowego Domu Samopomocy w Oświęcimiu w 2025 wynosiła 75 i wzrosła o 36,4% w stosunku do roku 2020.

Wykres 25. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w ramach skierowania do Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Oświęcimiu w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-05.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb, wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, które są świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.
Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu, przyznając specjalistyczne usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia. Przyznawane są na podstawie decyzji administracyjnej wydawanej przez CUS, ich realizatorem jest powyższy ośrodek wsparcia.
Jak wynika z danych w 2025 roku 1 osoba realizowała specjalistyczne usługi opiekuńcze, w porównaniu do roku 2020, w którym takich osób było 7.
Zaznaczyć również należy, że w zrealizowanych badaniach potencjału i potrzeb w zakresie usług społecznych mieszkańcy wskazali na problemy związane z dyskryminacją i wykluczeniem osób z chorobami psychicznymi.
Należy podkreślić, że współczesny system pomocy społecznej mierzy się z głęboką transformacją modelu wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi. Podstawą tej transformacji jest przejście od opieki instytucjonalnej, realizowanej głównie przez domy pomocy społecznej i szpitale do wsparcia środowiskowego, realizowanego w miejscu zamieszkania i w najbliższym otoczeniu osoby wymagającej wsparcia.
Istotnymi problemami, wymagającymi pilnych rozwiązań jest niewystarczająca infrastruktura wsparcia dziennego, wsparcia w formie mieszkań treningowych i wspieranych, wzrost liczby kryzysów psychicznych, w tym występujących skokowo, jak

to miało miejsce w czasie pandemii, przy jednoczesnym słabym dostępie do wsparcia specjalistycznego, w tym psychicznego, co drastycznie wydłuża czas do uzyskania niezbędnej pomocy. Wyzwaniem, z którym niewątpliwie należy się zmierzyć jest nadal występująca stygmatyzacja osób doświadczających kryzysów psychicznych, stanowiąca realne zagrożenie wykluczeniem społecznym tej grupy, utrudniająca reintegrację społeczną i zawodową.

2.6 Osoby bezdomne

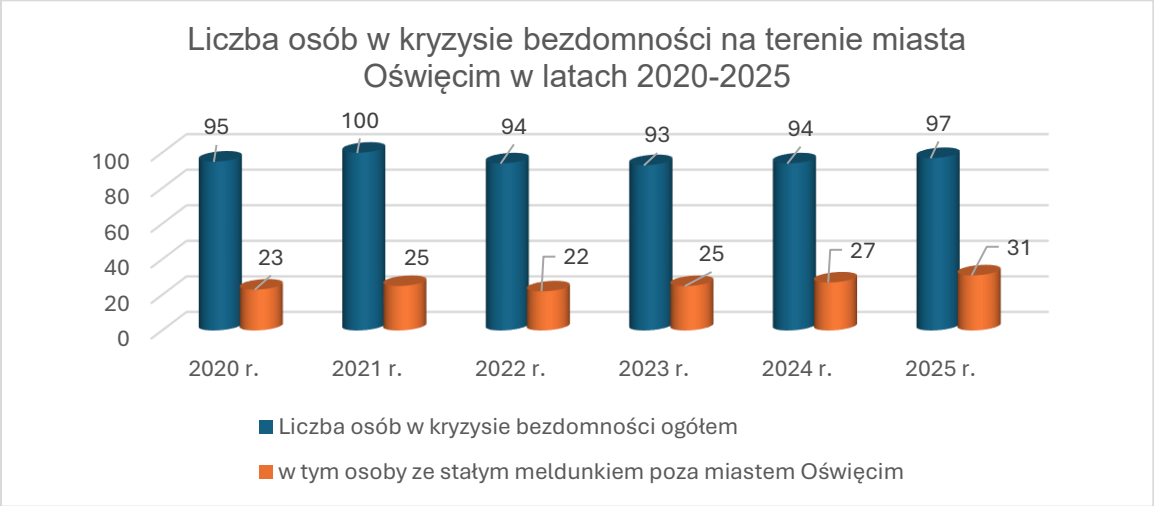
CUS udziela schronienia osobom tego pozbawionym poprzez przyznanie tymczasowego miejsca w Schronisku dla osób bezdomnych w Oświęcimiu (mężczyźni), w schronisku dla osób bezdomnych poza gminą (kobiety) albo w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi również poza gminą. Głównym celem Schroniska jest reintegracja społeczna i zawodowa osób bezdomnych, polegająca na wspieraniu tych osób w wychodzeniu z bezdomności i uzyskaniu samodzielności życiowej.
W pomieszczeniach Schroniska dla osób bezdomnych w Oświęcimiu funkcjonuje:

- Ogrzewalnia miejska – dostępna dla bezdomnych mężczyzn z terenu miasta, a w przypadkach losowych lub w okresie niskich temperatur, aby przeciwdziałać zamarzaniu osób, również spoza jego terenu.
- Łaźnia miejska – przeznaczona dla osób bezdomnych przebywających poza placówką oraz mieszkańców miasta Oświęcim, którzy w swoich zasobach mieszkaniowych nie dysponują odpowiednio wyposażonymi pomieszczeniami sanitarno-higienicznymi lub nie posiadają takich pomieszczeń – w grupie tej znajdują się usamodzielnione osoby bezdomne.

Zadaniem systemu pomocy osobom w kryzysie bezdomności działającego w Oświęcimiu, oprócz zapewnienia schronienia i zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych, jest przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, poprawa funkcjonowania w środowisku, przy wykorzystaniu zasobów lokalnych, jak również zwiększenie aktywności w działaniach ukierunkowanych na poprawę ich sytuacji życiowej i zwiększenia poczucia sprawczości.

Na przestrzeni analizowanych lat liczba osób w kryzysie bezdomności wzrosła o 2,1%, co przedstawia poniższy wykres.

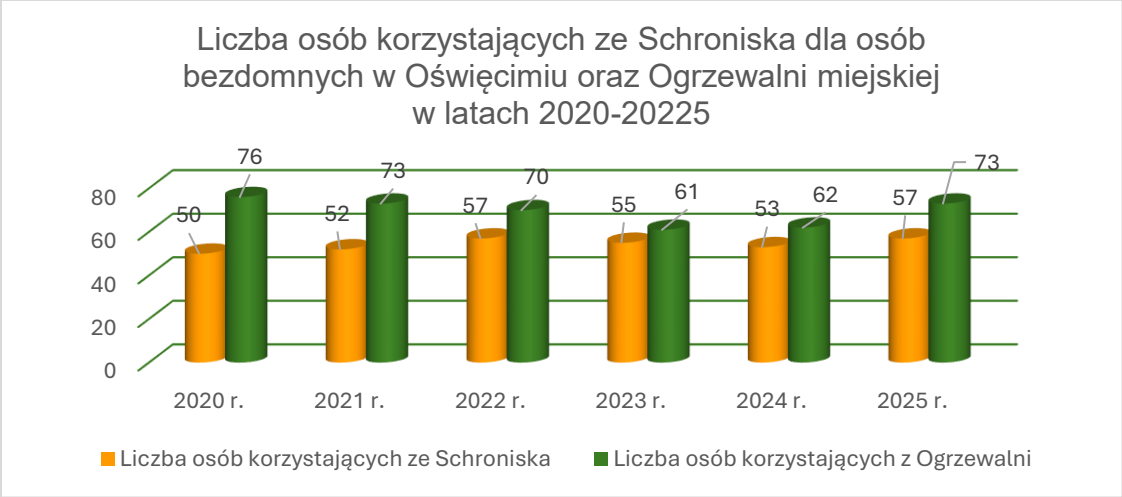
Wykres 26. Liczba osób w kryzysie bezdomności na terenie miasta Oświęcim w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Schroniska dla osób bezdomnych w Oświęcimiu.

Z pomocy w formie pobytu w Schronisku dla osób bezdomnych w Oświęcimiu w 2025 r. skorzystało 57 osób – wzrost o 7,5% w stosunku do roku 2024. Natomiast liczba osób korzystających z Ogrzewalni w 2025 r. wynosiła 73 – wzrost o 17,7% w stosunku do roku 2024 r. W 2025 r. w schronisku dla osób bezdomnych poza gminą przebywała 1 kobieta.

Wykres 27. Liczba osób korzystających ze Schroniska dla osób bezdomnych w Oświęcimiu oraz Ogrzewalni miejskiej w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Schroniska dla osób bezdomnych w Oświęcimiu.

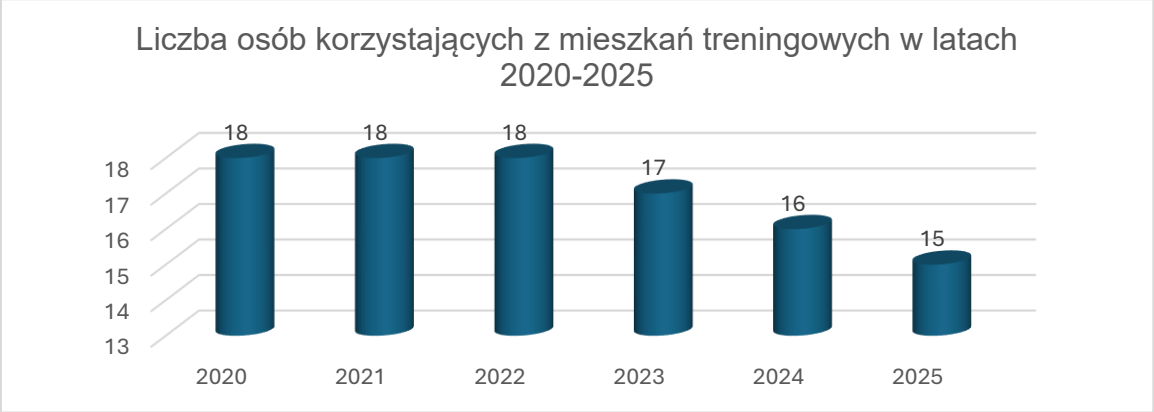
Jak wskazują dane, dominującymi problemami osób w kryzysie bezdomności w 2025 roku były:

- Uzależnienie od alkoholu i innych środków psychoaktywnych - 28 osób.
- Długotrwała choroba lub niepełnosprawność - 21 osób.
- Bezrobocie - 18 osób.

Istotnym elementem w systemie wsparcia są prowadzone przez Schronisko trzy mieszkania treningowe wieloosobowe, przeznaczone dla mieszkańców miasta, w szczególności dla osób w trudnej sytuacji życiowej oraz osób w kryzysie bezdomności, które zakończyły proces readaptacji społecznej i zawodowej w Schronisku. W mieszkaniu treningowym świadczony jest całodobowy pobyt oraz usługi polegające na nauce rozwijania lub utrwalania umiejętności praktycznych w zakresie samoobsługi, zaspokajania codziennych potrzeb życiowych, w tym przygotowywania posiłków, efektywnego zarządzania czasem, efektywnego zarządzania finansami, prowadzenia gospodarstwa domowego, załatwiania spraw osobistych i urzędowych, utrzymywania więzi rodzinnych, rozwiązywania konfliktów interpersonalnych i rozwijania autonomii decyzyjnej, uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej, oraz poszukiwania pracy, a następnie utrzymania zatrudnienia. Uzupełnieniem powyższych działań jest realizowana praca socjalna, jak również codzienne wsparcie opiekunów w rozwiązywaniu występujących trudności w funkcjonowaniu i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

W 2025 r. liczba osób korzystających z mieszkania treningowego wynosiła 15.

Wykres 28. Liczba osób korzystających z mieszkań treningowych w latach 2020-2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Schroniska dla osób bezdomnych w Oświęcimiu.

Warto podkreślić, że wpływ na zmniejszającą się liczbę osób objętych wsparciem w postaci pobytu w mieszkaniu treningowym miała standaryzacja tych mieszkań, która zmniejszyła maksymalną liczbę mogących przebywać w jednym mieszkaniu do 6 osób.

Wyzwaniami, z którymi powinien zmierzyć się system wsparcia osób w kryzysie bezdomności są zmiany strukturalne, wywołane kryzysową sytuacją na rynku mieszkaniowym, którego przejawem jest brak lokali komunalnych i socjalnych oraz niewydolność upowszechnionego schodkowego modelu pomocy, w którym osoba bezdomna musi „zasłużyć" na poszczególne formy pomocy, przechodząc kolejne stopnie wsparcia. Wymogiem ich uzyskania jest stan permanentnej gotowości osoby w kryzysie bezdomności poprzez trzeźwość, terapię, przestrzeganie regulaminów, poprawę sytuacji zdrowotnej, finansowej, pracę, odbudowanie relacji, aktywne uczestnictwo w życiu społecznym, samodzielność, które nie zapewniają jednak podstawowej potrzeby, jaką jest uzyskanie schronienia w mieszkaniu. Powyższe bariery sprawiają, że system pomocy blokowany jest przez osoby, które zakończyły proces readaptacji i nie mają gdzie się udać, gdyż komercyjny rynek lokali mieszkalnych częstokroć jest poza ich zasięgiem. W związku z powyższym w sposób nieprawidłowy alternatywą długoterminowego mieszkania staje się pobyt w mieszkaniu treningowym, w którym ten z zasady powinien mieć charakter krótkoterminowy, ukierunkowany na wzmocnienie pozytywnych zmian powstałych w wyniku pobytu w schronisku i rozwój niezbędnych umiejętności do prowadzenia samodzielnego gospodarstwa domowego, docelowo poza systemem pomocy społecznej. Innym wyzwaniem jest związana z kryzysem bezdomności wieloproblemowość, w tym coraz bardziej widoczne problemy związane ze zdrowiem psychicznym, niepełnosprawnością i starością. Powyższe wymagają odpowiedniego finansowania, jak również zasobów kadrowych, w tym specjalistycznych. Kolejnym wyzwaniem jest ułatwienie osobom w kryzysie bezdomności dostępności do usług społecznych i innych zasobów lokalnych w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu lub też pogłębianiu tego zjawiska. Elementem powyższego jest przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu i komunikacyjnemu. Istotnym wyzwaniem dla skuteczności systemu wsparcia osób w kryzysie bezdomności jest możliwość kontynuowania pracy po opuszczeniu placówki zapewniającej dotychczas schronienie w celu ograniczenia zjawiska powrotu do bezdomności (bezdomność wtórna) np. w formie asystentury. Nadal istotnymi problemami związanymi z kryzysem bezdomności pozostają

uzależnienia, jak również trudności w podjęciu i utrzymaniu pracy, częstokroć wynikające z niepomyślnego stanu zdrowia, jak również braku motywacji z uwagi na zobowiązania finansowe, w tym komornicze.

2.7 Rekomendacje

Obszar I. Rodzina, dzieci i młodzież:

Przedstawione dane statystyczne wskazują wpływ ewolucji struktury demograficznej na zmianę struktury osób korzystających z pomocy społecznej i charakteru samej pomocy społecznej. Przeprowadzona diagnoza potencjału i potrzeb lokalnej społeczności, wskazuje na konieczność zwiększenia dostępności specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i psychiatrycznego dla dzieci i dorosłych.

Mieszkańcy biorący udział w diagnozie postulują również o stworzenie nowych przestrzeni integracji oraz uatrakcyjnienie oferty spędzania czasu wolnego.

Na podstawie zebranych danych oraz opinii mieszkańców funkcjonujący system usług społecznych w mieście powinien być wzmocniony przez rozbudowę wsparcia:

1. Psychologicznego i relacyjnego, obejmującego intensyfikację pomocy w budowaniu pewności siebie u dzieci oraz wsparcie w nawiązywaniu zdrowych relacji rówieśniczych.
2. Poradnictwa psychiatrycznego w zakresie rozeznania aktualnej kondycji dziecka, w celu wskazania optymalnych możliwości podjęcia leczenia oraz poprawy dobrostanu psychicznego.
3. Poradnictwa pedagogicznego w zakresie wspierania dziecka w trudnej sytuacji, kształtowania strategii radzenia sobie z trudnościami szkolnymi.
4. Edukacji i wyrównywania szans poprzez rozwój usług edukacyjnych, w tym bezpłatnych korepetycji i wsparcia w nauce, aby zapobiegać wykluczeniu edukacyjnemu.
5. Wzmacniania kompetencji rodzicielskich poprzez organizację warsztatów i działań edukacyjnych dla rodziców.
6. Integrację i wzmacnianie więzi rodzinnych poprzez organizację zajęć i wydarzeń sprzyjających integracji rodzin, a także budowaniu potencjału rodziny.

Należy zaznaczyć, że wśród rekomendacji badań społecznych znalazło się również stworzenie nowej przestrzeni dla młodych – „strefy rozwoju, integracji i kreatywności". Kwestia nowej przestrzeni powinna jednak zostać poddana szczegółowej diagnozie z uwagi na niewielki odsetek młodzieży biorącej udział w badaniach oraz fakt, iż działanie to wskazywane było w znaczącym stopniu w wypowiedziach osób dorosłych, a nie samej młodzieży. W myśl partycypacyjnego planowania usług społecznych, niewątpliwie pozytywnie wpływającego na ich skuteczność, niezbędne jest uzupełnienie badań o rozeznanie potrzeb osób młodych w tym zakresie. W przypadku potwierdzenia takiej potrzeby należy także rozważyć, czy istniejąca infrastruktura nie jest w stanie odpowiedzieć na taką potrzebę na przykład poprzez rozbudowanie oferty dostępnych usług w mieście.

Istotnymi przyczynami powodującymi odpływ młodych z miasta są czynniki ekonomiczne, związane z dostępem do edukacji, z rynkiem pracy i przedsiębiorczością oraz mieszkaniowe, gdyż w dużym ośrodku gospodarczym łatwiej znaleźć lokum umożliwiające start i samodzielność. Innymi istotnymi czynnikami są wykluczenie transportowe ograniczające mobilność, a także styl i jakość życia – młode pokolenie przywiązuje dużą wagę do oferty rozrywkowej, kulturalnej, czy też gastronomicznej. W obliczu odpływu ludzi młodych z miasta, kluczowe staje się dostosowanie oferty usług społecznych do ich rzeczywistych potrzeb, co pozwoli na poprawę jakości życia i zwiększenie atrakcyjności miasta w tym zakresie. Istotnym czynnikiem budującym więź z „małą ojczyzną" jest możliwość współdecydowania o sprawach miasta, gdyż partycypacja społeczna rozwija w młodych ludziach poczucie realnej sprawczości.

Obszar II. Osoby starsze.

Wnioski wskazują na postępujący proces starzenia się społeczeństwa przy jednoczesnym spadku ogólnej liczby mieszkańców, co generuje gwałtowny wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i specjalistyczne i inne wydłużające czas pozostania w miejscu zamieszkania.

W celu zwiększenia skuteczności i komplementarności wsparcia kierowanego do osób starszych, system powinien ewoluować w stronę rozwiązań, zapewniających rozwój:

- Usług opiekuńczych, asystenckich i wytchnieniowych.
- Usług mobilnych w miejscu zamieszania, w tym porządkowych, naprawczych, fryzjerskich, podologicznych, transportowych.

- Usług integracyjnych, edukacyjnych i aktywizujących społecznie osoby starsze.

Należy zaznaczyć, że wieloaspektowy system wsparcia gwarantuje jego kompleksowość, tym samym zapewniając realne odpowiadanie na występujące potrzeby. Wsparcie instytucjonalne nie powinno być rozwiązaniem pierwszego wyboru – należy wdrażać je kaskadowo, dopiero po wyczerpaniu zasobów własnych, rodzinnych, sąsiedzkich oraz lokalnych. W związku z powyższym występuje konieczność rozwijania usług społecznych w miejscu zamieszkania, pozwalających na pełnowartościowe funkcjonowanie w środowisku, mimo występujących trudności. Powyższe gwarantuje jak najdłuższe funkcjonowanie w naturalnym, znanym środowisku, daje poczucie sprawczości, którego utratę powoduje wdrożone wsparcie instytucjonalne. Ważkim argumentem przemawiającym za rozbudową lokalnego systemu wsparcia osób starszych są czynniki ekonomiczne – jest to rozwiązanie zdecydowanie tańsze i efektywniejsze, pozwalające na ograniczenie środków przeznaczonych na wsparcie instytucjonalne całodobowe. Różnorodność form wsparcia wspiera elastyczność całego systemu, umożliwiającego przygotowanie indywidualnego planu wsparcia, „szytego na miarę". Istotnym elementem powyższego jest sama aktywizacja społeczności osób starszych, co wspiera rozwój jej potencjału, umożliwia realne wykorzystanie tego potencjału do rozwiązywania problemów tej grupy odbiorców usług. Przejawem powyższego są działania samopomocowe, czy wolontariat, zwiększające aktywność, poczucie sprawczości, jak również dające przestrzeń do samorealizacji.

Obszar III. Osoby z niepełnosprawnościami.

Dane wskazują na znaczny wzrost liczby mieszkańców z orzeczoną niepełnosprawnością, co generuje nowe wyzwania dla systemu usług społecznych. Na podstawie badań wytyczono priorytetowe obszary rozwoju usług społecznych w mieście, do których należą:

- Wsparcie psychologiczne, pedagogiczne, psychiatryczne, z uwzględnieniem dzieci i młodzieży.
- Usługi asystenckie i opiekuńcze.
- Opieka wytchnieniowa dla opiekunów faktycznych.
- Integracja społeczna, będąca odpowiedzią na poczucie osamotnienia i wykluczenia z życia społecznego osób z niepełnosprawnościami poprzez mobilizowanie do aktywności społecznej, aktywności zawodowej i tworząca nowe przestrzenie do integracji.

Aktywizacja i budowanie podmiotowości osób z niepełnosprawnościami nie tylko wzmacnia ich samych, ale jest fundamentem do tworzenia silnego, odpowiedzialnego społeczeństwa obywatelskiego. Wyzwaniem towarzyszącym procesowi rozwoju usług społecznych kierowanych do osób z niepełnosprawnościami jest pomoc w zintegrowaniu się z otoczeniem i zagospodarowanie czasu wolnego w sposób aktywny. Odpowiedzią na powyższe może być wolontariat, edukacja społeczna, profilaktyka, jak również rozwój działań samopomocowych. Powyższe elementy budują potencjał osoby z niepełnosprawnościami, gwarantują poczucie sprawczości, ale również rozwijają społeczność lokalną, w której funkcjonują, w związku z uwrażliwieniem na szczególne potrzeby, jak również wskazanie istotnych zasobów tej grupy mieszkańców.

Obszar IV. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego.

Kluczowym wnioskiem płynącym z analizowanych danych jest znaczący wzrost liczby osób z orzeczonymi zaburzeniami psychicznymi. Niski poziom korzystania ze specjalistycznych usług wymaga pogłębionej diagnozy, a także kampanii informacyjnej, by trafić do osób, które nie są objęte wsparciem instytucjonalnym. Opracowana diagnoza potencjału i potrzeb wskazuje, że mieszkańcy Oświęcimia postrzegają dyskryminację osób z chorobami psychicznymi jako istotny problem społeczny.

W obszarze wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego system wsparcia w Oświęcimiu powinien ewoluować w stronę rozwoju:

- Poradnictwa psychologicznego dla osób w kryzysie psychicznym.
- Usług opiekuńczych, asystenckich, w tym w formie asystenta zdrowienia.
- Profilaktyki zdrowotnej.
- Usług integracyjnych, edukacyjnych i aktywizujących osoby w kryzysie zdrowia psychicznego.

System wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego powinien zostać wzmocniony poprzez działania ukierunkowane na poprawę współpracy pomiędzy ochroną zdrowia, pomocą społeczną, edukacją oraz policją i ratownictwem medycznym. Istotnym elementem staje się otoczenie, które powinno nie tylko reagować, ale również wspierać osoby w kryzysie psychicznym. W tym celu niezbędne jest wywoływanie zmian w społecznym postrzeganiu osób w kryzysie zdrowia psychicznego poprzez cykliczne akcje edukacyjne oswajające temat zdrowia psychicznego. Edukacja

społeczna powinna koncentrować się na różnych grupach odbiorców, upowszechniając tym samym wiedzę, w jaki sposób reagować, gdy ktoś wykazuje objawy kryzysu. Priorytetowymi odbiorcami powyższych działań powinni być pracodawcy, pracownicy instytucji, bliscy, którzy mają realny wpływ na udzielenie pierwszej pomocy psychologicznej. Edukacja gwarantuje znajomość problemu i zapewnia większą pewność i skuteczność w podejmowanych działaniach, jak również przeciwdziała stygmatyzacji. Buduje „siatkę bezpieczeństwa" wokół osoby w kryzysie zdrowia psychicznego przeciwdziałając autostygmatyzacji i izolacji społecznej.

Obszar V Osoby w kryzysie bezdomności.

Osoby w kryzysie bezdomności zmagają się z wieloma złożonymi problemami strukturalnymi i społecznymi, do których należą: uzależnienia, niepełnosprawność i długotrwała choroba, zaburzenia psychiczne, konflikty rodzinne, problemy w budowaniu relacji, trudności w funkcjonowaniu po opuszczeniu placówek penitencjarnych, ubóstwo, bezrobocie, zadłużenia.

W obszarze osób w kryzysie bezdomności system wsparcia w mieście powinien ewoluować w stronę rozwoju:

- Poradnictwa dotyczącego uzależnień, mobilizującego do podjęcia terapii.
- Profilaktyki zdrowotnej, ze szczególnym uwzględnieniem zdrowia psychicznego.
- Edukacji profilaktycznej, społecznej i zawodowej, umożliwiającej rozwój umiejętności i kompetencji niezbędnych w życiu codziennym.
- Wsparcia po opuszczeniu placówki w celu utrwalania pozytywnych zmian i przeciwdziałania bezdomności wtórnej.
- Integracji i aktywności społecznej ułatwiającej funkcjonowanie w środowisku lokalnym.

System wsparcia osób w kryzysie bezdomności powinien zostać wzmocniony o usługi społeczne zapewniające komplementarność wsparcia, uwzględniające wieloaspektowość zjawiska bezdomności. Z uwagi na wykluczenie społeczne dostęp do usług dla tej grupy odbiorców powinien wiązać się z warunkami preferencyjnymi, z uwagi na istotne ograniczenia wpływające na niski poziom korzystania z nich, co niejednokrotnie wynika z trudnej sytuacji finansowej, zdrowotnej, czy barier społecznych, którym podlegają osoby w kryzysie bezdomności. Istotnym elementem udzielanego wsparcia jest godnościowe podejście i szacunek, wzmacniające

podmiotowość osoby w kryzysie bezdomności. Wsparcie to powinno wzmacniać postawę samodzielności i poczucia sprawczości podejmowanych działań, by osiągnąć ten cel, musi opierać się na zindywidualizowanym podejściu. Niezbędnym elementem uzupełniającym ofertę usług społecznych jest integracja społeczna budująca przynależność, jak również odpowiedzialność społeczną. Wyzwaniem w skutecznej pracy z osobami w kryzysie bezdomności będzie mobilizowanie do korzystania z dostępnych zasobów, jak również zbudowanie i utrzymanie aktywnej i uczestniczącej postawy w rozwiązywaniu trudności pojawiających się w życiu codziennym, z uwzględnieniem ważnych dla niej aktywizacji społecznej i zawodowej.

III. Część wdrożeniowa Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Miasta Oświęcim na lata 2027-2028

3.1 Cele, działania i okres realizacji.

<table>
<tr><td colspan="5">Obszar I. Rodziny, dzieci i młodzież</td></tr>
<tr><td colspan="5">Cel ogólny: Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla rodzin, dzieci i młodzieży.</td></tr>
<tr><td>Cel szczegółowy</td><td>Nr działania</td><td>Planowany okres realizacji</td><td>Podmiot odpowiedzialny</td><td>Źródła finansowania</td></tr>
<tr><td rowspan="3">1. Rozwój systemu poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i psychiatrycznego.</td><td>1. Indywidualne poradnictwo psychologiczne dla osób dorosłych, dzieci i młodzieży.</td><td>01.01.27 r. - 31.12.28 r.</td><td rowspan="3">Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu</td><td rowspan="3">Środki finansowe projektu ,,Małopolskie centra usług społecznych” realizowanego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (w ramach Programu Usług Społecznych). Odpłatność mieszkańców za realizowane w projekcie usługi społeczne. Inne źródła finansowania, w tym środki zewnętrzne.</td></tr>
<tr><td>2. Indywidualne poradnictwo pedagogiczne dla osób dorosłych, dzieci i młodzieży.</td><td>01.01.27 r. - 31.12.28 r.</td></tr>
<tr><td>3. Indywidualne poradnictwo psychiatryczne dla dzieci i młodzieży.</td><td>I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">2. Rozwój systemu wsparcia edukacyjnego i profilaktycznego wspierającego rozwój i funkcjonowanie dzieci i młodzieży.</td><td>1. Zajęcia usprawniająco-rozwojowe z elementami integracji sensorycznej</td><td rowspan="2">I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.</td><td rowspan="2">Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu</td><td rowspan="2">Środki finansowe projektu ,,Małopolskie centra usług społecznych” realizowanego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (w ramach Programu Usług Społecznych). Odpłatność mieszkańców za</td></tr>
<tr><td>2. Zajęcia indywidulane i grupowe dla dzieci i młodzieży wspierające rozwój umiejętności i zainteresowań</td></tr>
</table>

	3.Zajęcia profilaktyczne dla dzieci i młodzieży			realizowane w projekcie usługi społeczne. Inne źródła finansowania, w tym środki zewnętrzne. W ramach współpracy, w oparciu o zasoby partnerów lokalnych. Wolontariat.
	4. Pogotowie lekcyjne			
3. Rozwój systemu wsparcia edukacyjnego, profilaktycznego, wzmacniającego kompetencje rodzicielskie i potencjał rodziny.	1.Rodzinna Akademia Rozwoju	I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.	Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu	Środki finansowe projektu ,,Małopolskie centra usług społecznych" realizowanego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (w ramach Programu Usług Społecznych). Odpłatność mieszkańców za realizowane w projekcie usługi społeczne. Inne źródła finansowania, w tym środki zewnętrzne. W ramach współpracy, w oparciu o zasoby partnerów lokalnych.
	2.Indywidualne poradnictwo profilaktyczne dla dorosłych	I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.		
	3. Zajęcia profilaktyczne dla dorosłych	I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.		
	4. Grupa wsparcia dla osób doświadczających przemocy	I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.		
Obszar II. Osoby starsze				
Cel ogólny: Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób starszych				
Cel szczegółowy	Nr działania	Planowany okres realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania
1. Rozwój usług wspierających osoby starsze w codziennym	1.Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	II kwartał 27 r. do 31.12.28 r.		Środki finansowe projektu ,,Małopolskie centra usług

funkcjonowaniu, w tym usług mobilnych w miejscu zamieszkania.	2. Posiłek dla seniora w miejscu zamieszkania 3.Mobilne usługi porządkowe 4.Mobilne usługi naprawcze „Złota Rączka” 5.Mobilne usługi podologiczne 6. Mobilne usługi fryzjerskie 7.Taksówka miejska	I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.	Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu	społecznych” realizowanego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (w ramach Programu Usług Społecznych). Odpłatność mieszkańców za realizowane w projekcie usługi społeczne. Inne źródła finansowania, w tym środki zewnętrzne.
2.Rozwój aktywności społecznej seniorów.	1.Kawiarnia dla seniora	II kwartał 27 r. do 31.12.28 r.	Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu	Środki finansowe projektu ,,Małopolskie centra usług społecznych” realizowanego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (w ramach Programu Usług Społecznych). Odpłatność mieszkańców za realizowane w projekcie usługi społeczne. Inne źródła finansowania, w tym środki zewnętrzne.
Obszar III. Osoby z niepełnosprawnościami				
Cel ogólny: Rozwój wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami				
Cel szczegółowy	Nr działania	Okres realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania
1. Rozwój usług wspierających osoby z niepełnosprawnościami z	1.Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	II kwartał 27 r. do 31.12.28 r.	Centrum Usług Społecznych w Oświęcim	Środki finansowe projektu ,,Małopolskie centra usług społecznych” realizowanego w

ograniczoną mobilnością w codziennym funkcjonowaniu, w tym usług w miejscu zamieszkania.	2. Usługi asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością	I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.		ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (w ramach Programu Usług Społecznych). Odpłatność mieszkańców za realizowane w projekcie usługi społeczne. Inne źródła finansowania, w tym środki zewnętrzne.
	3.Mobilne usługi porządkowe	I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.		
	4.Mobilne usługi naprawcze „Złota Rączka”	I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.		
	5.Mobilne usługi podologiczne	I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.		
	6. Mobilne usługi fryzjerskie	I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.		
	7.Taksówka miejska	I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.		
Obszar IV. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego				
Cel ogólny: Rozwój wsparcia dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego				
Cel szczegółowy	Nr działania	Okres realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania
1. Rozwój usług wspierających osoby w kryzysie zdrowia psychicznego w codziennym funkcjonowaniu.	1.Indywidualne poradnictwo psychologiczne, realizowane także w miejscu zamieszkania	I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.	Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu	Środki finansowe projektu ,,Małopolskie centra usług społecznych” realizowanego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (w ramach Programu Usług Społecznych). Odpłatność mieszkańców za realizowane w projekcie usługi społeczne. Inne źródła finansowania, w tym środki zewnętrzne.

	2. Wsparcie realizowane przez asystenta zdrowienia	I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.	Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu	Środki finansowe projektu ,,Małopolskie centra usług społecznych" realizowanego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (w ramach Programu Usług Społecznych). Odpłatność mieszkańców za realizowane w projekcie usługi społeczne. Inne źródła finansowania, w tym środki zewnętrzne.
2. Rozwój wsparcia edukacyjnego i profilaktycznego rozwijającego potencjał osoby w kryzysie psychicznym.	1. Zajęcia edukacyjne w zakresie profilaktyki zdrowotnej, w tym nauki radzenia sobie ze stresem	I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.	Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu	Środki finansowe projektu ,,Małopolskie centra usług społecznych" realizowanego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (w ramach Programu Usług Społecznych). Odpłatność mieszkańców za realizowane w projekcie usługi społeczne. Inne źródła finansowania, w tym środki zewnętrzne. W ramach współpracy, w oparciu o zasoby partnerów lokalnych.
Obszar V. Osoby w kryzysie bezdomności				
Cel ogólny: Rozwój wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności				

Cel szczegółowy	Nr działania	Okres realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania
1. Rozwój edukacji profilaktycznej, w tym poradnictwa w zakresie uzależnień od środków psychoaktywnych , w tym alkoholu.	1.Indywidualne poradnictwo terapeuty uzależnień realizowane w Schronisku.	I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.	Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu	Środki finansowe projektu ,,Małopolskie centra usług społecznych" realizowanego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (w ramach Programu Usług Społecznych). Odpłatność mieszkańców za realizowane w projekcie usługi społeczne. Inne źródła finansowania, w tym środki zewnętrzne. W ramach współpracy, w oparciu o zasoby partnerów lokalnych.
	2. Zajęcia edukacyjne w zakresie profilaktyki zdrowia, w tym zdrowia psychicznego.	I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.		
2. Rozwój edukacji społecznej i zawodowej budującej potencjał osoby w kryzysie bezdomności.	1. Zajęcia edukacyjne rozwijające umiejętności społeczne niezbędne w życiu codziennym	I kwartał 27 r. do 31.12.28 r.	Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu	Środki finansowe projektu ,,Małopolskie centra usług społecznych" realizowanego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (w ramach Programu Usług Społecznych). Odpłatność mieszkańców za realizowane w projekcie usługi społeczne. Inne źródła finansowania, w tym środki zewnętrzne. W ramach współpracy, w
	2. Zajęcia edukacyjne rozwijające umiejętności zawodowe i około zatrudnieniowe, zwiększające szanse na podjęcie i utrzymanie zatrudnienia.			

				oparciu o zasoby partnerów lokalnych.

3.2 Opis systemu monitorowania realizacji planu i osiągnięcia wskaźników oraz oceny jego skuteczności i efektywności.

Monitoring będzie obejmował w szczególności analizę danych ilościowych i jakościowych gromadzonych w trakcie realizacji Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Miasta Oświęcim na lata 2027-2028 na podstawie następujących wskaźników:

Lp.	**Wskaźniki ilościowe**	**Sposób pomiaru**
1.	Liczba osób objętych poradnictwem psychologicznym, z podziałem na osoby dorosłe oraz dzieci i młodzieży	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/ listy obecności
2.	Liczba osób objętych poradnictwem pedagogicznym, z podziałem na osoby dorosłe oraz dzieci i młodzieży	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/ listy obecności
3.	Liczba osób objętych poradnictwem psychiatrycznym dla dzieci i młodzieży	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/ listy obecności
4.	Liczba osób biorących udział w zajęciach usprawniająco- rozwojowych z elementami integracji sensorycznej	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/ listy obecności
5.	Liczba osób biorących udział w zajęciach indywidualnych i grupowych wspierających rozwój umiejętności i zainteresowań	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/ listy obecności
6.	Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach profilaktycznych	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/ listy obecności
7.	Liczba osób objętych pogotowiem lekcyjnym	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/ listy obecności
8.	Liczba osób biorących udział w Rodzinnej Akademii Rozwoju	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/ listy obecności

9.	Liczba osób objętych poradnictwem profilaktycznym	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/ listy obecności
10.	Liczba osób biorących udział w zajęciach profilaktycznych	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/ listy obecności
11.	Liczba osób biorących udział w grupie wsparcia dla osób doświadczających przemocy	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/ listy obecności
12.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/potwierdzenie wykonania usługi
13.	Liczba osób korzystających z posiłku dla seniora	Potwierdzenie wykonanej usługi/potwierdzenie odbioru posiłku
14.	Liczba osób objętych mobilnymi usługami porządkowymi	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/potwierdzenie wykonania usługi
15.	Liczba osób objętych usługą naprawczą ,,Złota Rączka”	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/potwierdzenie wykonania usługi
16.	Liczba osób objętych usługą podologiczną	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/potwierdzenie wykonania usługi
17.	Liczba osób objętych usługą fryzjerską	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/potwierdzenie wykonania usługi
18.	Liczba osób objętych usługą Taksówka miejska	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/potwierdzenie wykonania usługi
19.	Liczba osób korzystających z kawiarni dla seniora	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/potwierdzenie wykonania usługi
20.	Liczba osób korzystających z usługi asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/potwierdzenie wykonania usługi

21.	Liczba osób objętych wsparciem asystenta zdrowienia	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/potwierdzenie wykonania usługi
22.	Liczba osób biorących udział w zajęciach w zakresie profilaktyki zdrowotnej	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/potwierdzenie wykonania usługi
23.	Liczba osób objętych poradnictwem terapeuty uzależnień	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/potwierdzenie wykonania usługi
24.	Liczba osób biorących udział w zajęciach edukacyjnych w zakresie profilaktyki zdrowia	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/potwierdzenie wykonania usługi
25.	Liczba osób biorących udział w zajęciach edukacyjnych rozwijających umiejętności społeczne	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/potwierdzenie wykonania usługi
26.	Liczba osób biorących udział w zajęciach edukacyjnych rozwijających umiejętności zawodowe i około zatrudnieniowe	Ewidencja zrealizowanego wsparcia/potwierdzenie wykonania usługi
Lp.	**Wskaźniki jakościowe**	**Sposób pomiaru**
1.	Terminowość wykonanych usług	Ankieta zadowolenia
2.	Kompetencje Wykonawców usług społecznych	Ankieta zadowolenia
3.	Dostępność usług w zakresie odpowiadającym potrzebom mieszkańców	Ankieta zadowolenia
4.	Poziom zadowolenia odbiorców usług społecznych	Ankieta zadowolenia

Monitoring wskaźników określonych dla poszczególnych obszarów interwencji będzie prowadzony na bieżąco.

IV. Zakończenie

Wdrożenie Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Miasta Oświęcim na lata 2027-2028 otwiera nowy etap w budowaniu solidarnej społeczności lokalnej. Proces deinstytucjonalizacji nie jest jedynie zmianą organizacyjną, ale przede wszystkim transformacją jakościową, wymagającą czasu, stawiającą w centrum uwagi podmiotowość i indywidualne potrzeby mieszkańca, w szczególności osób wskazanych w ustalonych obszarach interwencji. Stanowi on uzupełnienie obowiązującego Programu Usług Społecznych, z którym jest także ściśle powiązany z uwagi na proponowane usługi społeczne. Specyfika wskazanego Programu związana jest z realizacją projektu „Małopolskie centra usług społecznych", prowadzonego przez Centrum Usług Społecznych w Oświęcimiu, w ramach którego zapewniane jest finansowanie usług społecznych, kierowanych do mieszkańców miasta.

Opracowanie i wdrożenie Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Miasta Oświęcim na lata 2027-2028 jest także wymogiem realizacji projektu jednym z jego produktów. Po zakończeniu projektu „Małopolskie centra usług społecznych" usługi społeczne będą nadal potrzebne, w związku z powyższym już dziś należy zastanawiać się nad ich kontynuacją przy wykorzystaniu innych możliwości finansowania, jedną z nich jest wdrożony w ramach realizowanego projektu system odpłatności za świadczone usługi. Ważnym elementem przygotowań do tego momentu jest budowanie potencjału miasta w tym zakresie poprzez poszukiwanie i wzmocnienie roli partnerów lokalnych. Jest to pionierski dokument w skali miasta, posiadający niewątpliwy potencjał rozwojowy, ukierunkowany przede wszystkim na prowadzenie dalszej diagnostyki pozwalającej na zmierzenie się z wyzwaniem, jakim jest rozwój usług społecznych w mieście i deinstytucjonalizacja. Planowane działania w tym zakresie ukierunkowane są na odejście od opieki o charakterze instytucjonalnym, jako dominującej w systemie wsparcia mieszkańców, na rzecz rozwoju elastycznych, spersonalizowanych usług świadczonych w środowisku lokalnym. Realizacja założeń niniejszego Planu pozwoli nie tylko odpowiedzieć na wyzwania demograficzne i społeczne, z jakimi mierzy się Oświęcim, ale przede wszystkim zapewni mieszkańcom wymagającym wsparcia możliwość godnego, samodzielnego i bezpiecznego funkcjonowania w ich naturalnym otoczeniu. Powodzenie tego procesu zależy od ścisłej współpracy administracji

samorządowej, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, organizacji pozarządowych oraz samych mieszkańców i ich otoczenia, tworzących wspólnie zintegrowany system lokalnego wsparcia. Istotna w tym znaczeniu jest obecność wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację usług społecznych w mieście. Oznacza to niewątpliwie, że priorytetem winno stać się budowanie partnerstw lokalnych i systemu wsparcia opartego na rozwoju współpracy z jednoczesnym wymogiem partycypacji mieszkańców w podejmowanych działaniach. Tworzony w taki sposób system będzie odpowiadał na zdiagnozowane potrzeby i docelowo budował potencjał miasta. Rozwijanemu systemowi usług społecznych towarzyszą działania wspierające podejmowane w celu aktywizacji społeczności lokalnej, wzmocnienia więzi społecznych, integracji, jak również organizacji działań samopomocowych, sąsiedzkich oraz wolontariatu, co przyczyni się do budowania lokalnego kapitału społecznego.

Osiągnięcie założonych celów wymagać będzie ciągłego monitorowania, elastycznego reagowania na zmieniające się uwarunkowania oraz partnerskiego dialogu ze wszystkimi aktorami lokalnej sceny społecznej.

V. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców zamieszkujących miasto Oświęcim w latach 2020-2025..... 12
Wykres 2. Liczba urodzeń, zgonów i przyrost naturalny w mieście Oświęcim w latach 2014-2025..... 13
Wykres 3. Udział ludności miasta Oświęcim według ekonomicznych grup wiekowych - wiek przedprodukcyjny w % ludności ogółem w latach 2020-2025..... 13
Wykres 4. Udział ludności miasta Oświęcim według ekonomicznych grup wiekowych - wiek produkcyjny w % ludności ogółem w latach 2020-2025. 14
Wykres 5. Udział ludności miasta Oświęcim według ekonomicznych grup wiekowych - wiek poprodukcyjny w % ludności ogółem w latach 2020-2025..... 14
Wykres 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w mieście Oświęcim w latach 2020-2025. 15
Wykres 7. Liczba osób i rodzin, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej w latach 2020-2025. 16
Wykres 8. Liczba rodzin z dziećmi, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej w latach 2020-2025..... 17
Wykres 9. Struktura rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w latach 2020-2025..... 18
Wykres 10. Liczba rodzin objętych asystenturą rodziny w latach 2020-2025. 19
Wykres 11. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych procedurą ,,Niebieskie Karty" w latach 2020-2025. 20
Wykres 12. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2020-2025. 20
Wykres 13. Liczba miejsc i dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta Oświęcim w latach 2020-2025..... 21
Wykres 14. Najważniejsze działania wspierające rodziny z dziećmi w najbliższych latach. 22
Wykres 15. Liczba emerytów i rencistów objętych pomocą społeczną w latach 2020-2025..... 24
Wykres 16. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania w latach 2020-2025..... 25
Wykres 17. Liczba mieszkańców miasta Oświęcim przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2020-2025..... 26
Wykres 18. Koszty związane z realizacją usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w latach 2020-2025. 26
Wykres 19. Wydatki na utrzymanie mieszkańca w domu pomocy społecznej ponoszone w latach 2020-2025. 27
Wykres 20. Najważniejsze działania wspierające osoby starsze oraz ich rodziny. ... 28
Wykres 21. Liczba osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w latach 2020-2025..... 30

Wykres 22. Liczba osób z orzeczeniem o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności w latach 2020-2025. 31
Wykres 23. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla dzieci w latach 2020-2025 31
Wykres 24. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2020-2025. 34
Wykres 25. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w ramach skierowania do Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Oświęcimiu w latach 2020-2025 35
Wykres 26. Liczba osób w kryzysie bezdomności na terenie miasta Oświęcim w latach 2020-2025 37
Wykres 27. Liczba osób korzystających ze Schroniska dla osób bezdomnych w Oświęcimiu oraz Ogrzewalni miejskiej w latach 2020-2025. 37
Wykres 28. Liczba osób korzystających z mieszkań treningowych w latach 2020-2025 38